

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מְתוֹרָתְךָ

נִפְלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

אב יכול לכעוס על בנו, להסתיר את פניו ממנו ולגרש אותו, אבל בסוף גוברים רחמי האב על הבן ואז הוא מוחה מזכרונו את כל החטאים שעשה, זוכר רק את הטוב והחסד מהעבר ומהעתיד ומחזיר אליו את בנו, "זכר אזכרנו עוד".

מחיית הדינים ובטולם מאפשרים את הגילוי של שבת – מוחין וחיות בלי שום צמצום ומיצה. כדי לאפשר את מנוחת שבת (מח בתוספת ג) צריך להרפות את כל המתחים (מח בתוספת ת) וזו היא בפרט היגיעה של "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת" – בערב שבת צריך להמתיק את הדינים כדי להכנס לשבת.

[מתוך השיעור 'ענג שבת בדרך לגאולה']

כִּי־תֵשָׂא – פֶּרֶה תִּשֶׁפ"ו

כִּי־תֵשָׂא-פֶּרֶה ה'תשפ"ו

04 הורות שבתית
נקודה מעובדת
לחנך מתוך תענוג

05 "עזר כנגדו"
השתלשלות־התלבשות־השראה
בין איש ואשה
עומק הזיקה בין אדם וקניינו

07 פרצוף ה"חיל"
התוועדות ליל פורים תשפ"ה
התבוננות במושג חיל בתנ"ך

11 ענג שבת בדרך לגאולה
מאור עינים כי תשא
היציאה מן המיצרים בסעודות שבת

19 חמישיית הפרה האדומה
ארבע שאלות ותשובה אחת
מה"עד דלא ידע" של פורים לשבת פרה

21 ביאורי תפלה
מצפים לישועה
ביאור על ברכת "את צמח דוד"

26 הסיפור החסידי
תפלה קודם התפלה
רבי אלימלך מליז'ענסק

28 מענות ותשובות
תשובות הרב לשואלים
בין רחמים לחמלה, שינוי השם ומה אם
טעיתי?

29 פאָדור ג'עזיט
מְטַפֵּאת אֶת הַטְּהוֹרִים
רְזִי יִלְמַד אוֹתָנוּ עַל סוּד הַפֶּרֶה הָאֲדָמָה

העלון מופק ע"י עמותת

אוהבים להיות יהודים.

לקבלת השיעורים במייל

ולהצטרפות לצוות המפיצים:

itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל

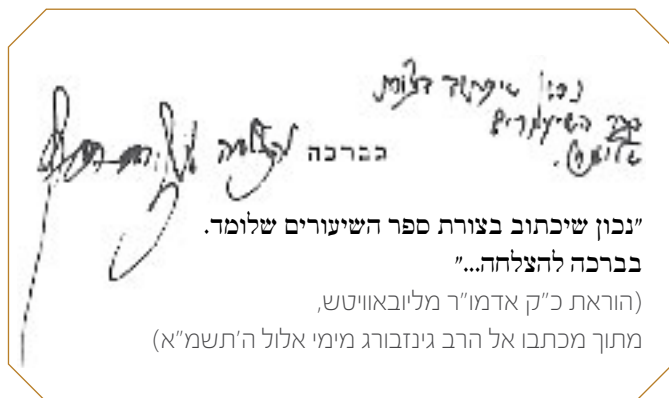
עיצוב: דעה צ'אביחיל

מערכת: הרב יוסף פלאי,

בעד יעקבי ואיתיאל גלעדי

עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם־

זאב וינגורט, יוחאי אלימלך רווה

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל קוראי **נפלאות**, בתוך כל בית ישראל.

בליל שבת זכור הקדיש הרב חלק מהשיעור לדיון על **מחית עמלק בשבת**, וכעבור שעות ספורות נפתח **מבצע 'שאגת הארי'**. מתפללים ומאחלים שגם המשך מחית עמלק יהיה באופן שבתי, מתוך תענוג ושמחה לעם ישראל – "וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק", עד להרמת **קרנו של משיח** בשלמות.

ארבעה שיעורים בגליון השבוע: שיעור מעמיק בגמרא על **קניין וזוגיות**, חלק נוסף מהתוועדות פורים דאשתקד, **מאור עינים** על הפרשה ושיעור קצר **לשבת פרה**. השיעור הראשון – **"עזר כנגדו"** – הוא נקודה קצרה ומיוחדת על **זוגיות בשלש רמות**, השתלשלות התלבשות השראה, שעובדה מתוך השיעור לבחורי הישיבות.

השיעור השני – **פרצוף ה"חיל"** – ממשיך לנו את **אורת פורים** לקראת פסח, "מסמך גאולה לגאולה", באופן של הליכה מחיל אל חיל (זהו סיומה של התוועדות פורים תשפ"ה, משום שהגליון נסגר לפני התוועדות פורים השנה).

השיעור השלישי – **ענג שבת בדרך לגאולה** – הוא הלימוד השבועי ב**מאור עינים**, שמכוון אותנו לעבודת שבת **מלאת תענוג ומרפת מתחים** (עם תובנות חינוכיות – ראו גם בנקודה המעובדת).

השיעור הרביעי – **חמישיית הפרה האדמה** – הוא רשימה שמתפרסמת לכבוד **שבת פרה**, המלמדת אותנו על ארבע שאלות ותשובה אחת **בסוד הפרה האדומה**.

עדיין נמצאים באווירת הפורים ורוצים לצפות בהתוועדויות החג המרוממות? הכנסו לאתר הקהילתי שלנו בכתובת derechaim.info

שבת שלום ומבורך,
המערכת

סדר הלימוד לשבוע פרשת ויקהל־פקודי הבעל"ט:
נ"ך יומי – חגי פרק ב, זכריה פרק א'; משנה – זבחים פרק ד.

הורות שבתית

הנכון (תוכחה מתוך אהבה), היא חיונית לילד, בונה אותו ונותנת לו כח להתמודד בעצמו עם אתגרים ונסיונות. נוכחות כזו גם משמחת אותו, הרבה יותר מ'הסתר פנים' אדיש, שמאפשר לו חופש לטעות ללא הכוונה.

היחס בין קטנות הילד לגדלות ההורים הוא דוגמת היחס בין חול לשבת: שש מדות פועלות בששת ימי החול, בהם טרודים במלאכה, עסוקים בסיפוק צרכי הגוף, מתפצלים בין דברים שונים ושוקעים בפרטים הקטנים. המוחין מאירים בשבת, יום מנוחה, ישוב הדעת ומבט על התמונה השלמה ועל התכלית הקדושה של כל המעשים. דימוי זה מוסיף ענין עיקרי לתפקיד ההורים: שבת הוא יום של תענוג. הקטן 'לוקח ברצינות' יתרה את עצמו ואת מאוויו, קשייו וצרכיו. לעומת זאת, מוחין גדלות מתאפיינים בשעשוע – המבט העליון והרחב רווי תענוג מהתכלית הטובה ומשועשע מהתהליכים שבדרך, בלי לשקוע במצוקות רגעיות. לכן, המוחין גם מוסיפים מוחקים את הדינים, הצער והבקורת, שלא יעיבו על ההסתכלות הטובה הכללית.

דווקא בזמני קושי בהתנהגות הילד על ההורים לזכור שבנם הוא "ילד שעשועים". כדי לצלוח את קשיי ההוה יש להזכר בשעשועי טל הילדות שהיו בעבר (שמקורם בשעשוע-הוריו בהוריתו ולידתו, דבר המזכיר להורים שגם הם 'היו ילדים' והם מקור שיגיונותיו של הילד...), וגם להצליח 'לזכור' את העתיד, כאשר הילד יצמח ויתפתח, יגיע לבגרות ועוד ירווה את הוריו רוב נחת ושעשוע. כשם שתמיד אחרי ימי החול באה השבת, כך ודאי שאחרי הקטנות תגיע גדלות משמחת. את המבט השבתי הזה צריכים ההורים לאמץ לעצמם, להרפות מתחים בקשר ולהציע את הילדים בבטחה ובמנוחה מהקטנות אל הגדלות.

"יצר לב האדם רע מנעריו". "משעה שננער ממעי אמו" הוא אגוצנטרי, עסוק בעניני הגוף ושקוע בקטנות. גם בהגיעו לגיל הנעורים, יחד עם היצר הטוב שנכנס בו בגיל-מצוות, גוברות בו המודעות העצמית והתאווה ומפילות אותו בחטאות נעורים ובהתנהגויות טפש-עשרה נוספות. בלשון הקבלה, הקטנות הזו, שמאפיינת תינוק, ילד וגם נער, שייכת לפרצוף זעיר-אנפין ('פנים זעירות'). בדרגת התודעה הזו פועלים בעיקר לפי הרגשות והאינסטינקטים (המורגש והמוטבע), ותמונת העולם מפוצלת לקצוות שונים, נפרדים וקיצוניים (ו הקצוות-המדות של הלב).

לעומת זאת, תפקידם של ההורים הוא להיות בעלי מוחין גדלות – להסתכל על הדברים מנקודת מבט שכלית, לכוון ולווסת את ההתנהגות של הילד ולהנחיל לו תמונת עולם מאוחדת. בלשון הקבלה, ההורים שייכים לפרצופי אבא ואמא – החכמה והבינה, כוחות השכל, המתאפיינים במתינות, בישוב הדעת ובתמונת עולם רחבה ושלמה.

תפקיד המוחין הוא למחות במדות בעת הצורך, להשקיט את סערת הרגש ולרסן את הדחפים והתאוות – "מח שליט על הלב בתולדתו" והוא כופה ומכוון אותו בהבעת מחאה בעת הצורך. כך, ההורים צריכים לפקוח עינים על ילדיהם ולמחות על כל סטיה מדרך הישר. נוכחות הורית מעורבת ואכפתית, שגם מוכיחה באופן

שיעור

השתלשלות-התלבשות-השראה בין איש ואשה

"עזר כנגדו"

קיצור מהלך השיעור

קנין הקידושין הוא הקנין החשוב והמשמעותי ביותר בחיי האדם – הביטוי המלא של **הדעת המיוחדת** שמאפשרת קנין, מתוך **יחוד של "דעת קונה"** (של האיש) ו"**דעת מקנה**" (של האשה). בשיעור מעמיק בגמרא, על **הזיקה בין האדם לקנייניו**, התחדש שבעוד **בנגלה** שבתורה נחשף **יחס חיצוני** בין האדם וקנייניו, הרי **שפנימיות התורה חושפת זיקה עמוקה** הרבה יותר ביניהם, שבעצם נלמדת **מקשרי הנשמה** שיש לאדם, עד לקשר שבין **איש ואשתו**. מתוך ה'משל' של הקניינים הגשמיים עלתה התבוננות ב'נמשל' של **חיי הנישואין** – עליה בשלש קומות, לפי המבנה של **השתלשלות-התלבשות-השראה** (שלש הסתכלויות של הקבלה על היחס של כל המציאות לבוראה, ה'נמשל' העליון של חיי הנישואין).

אפשר לראות את היחס-הקשר בין האיש והאשה בשלשה מבטים, לפי המבנה היסודות של השתלשלות-התלבשות-השראה (הן שלש ההשקפות של פנימיות התורה על העולם – קבלת הרמ"ק, קבלת האריז"ל וקבלת מורנו הבעל שם טוב):²

השתלשלות – עזרה בענייני העולם

במבט הפשוט ביותר – ואפשר אף לומר **החיצוני והשטחי** – "עזר כנגדו", שנוצר מצלעו

כהקדמה לבריאת האשה נאמר "וַיֹּאמֶר הוֹי אֱלֹהִים לֹא טוֹב הָיִיתָ הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶזֶר כְּנֶגְדּוֹ"¹ ובהמשך בונה ה' את האשה, חוה, מאחת מצלעותיו של אדם הראשון ומביא אותה להיות אשתו של אדם (יסוד כל בנין בית לדורות, המתקדש בישראל על ידי קנין הקידושין²).

נערך ע"י איתיאל גלעד. מוצאי ח' אדר פ"ו – כפ"ח.

א בראשית ב, יח.

ב ראה רמב"ם הלכות אישות פ"א ה"א. בכל קנין הקונה מקבל משהו חדש והמוכר-מקנה 'מתפטר' ממהו ישן, כך בנישואין, האיש-הקונה מקבל "אשה חדשה" (דברים כד, ה) – בגימטריא **רוח הקדש**, כנודע (ראה שיעור כ"א אלול ס"ח; ו' אלול ס"ט; י"ג אלול ע"ב) – והאשה מוכרת-מתפטרת מהמציאות הישנה שלה כנתונה בתוך עצמה, ודוק.

ג מאמר השפלות והשמחה פ"ע"ב. מבואר בטבע היהודי מאמר "המודעות העתידית" עמ' מה ואילך; בעתה אחישנה פ"א ובכ"מ.

בה האיש עוסק ב"מילי דשמיא" והאשה ב"מילי דעלמא", אבל יש שותפות מלאה בתורה של הבעל (מעין שותפות זבולון ויששכר). יתר על כן, האשה כאן לא ממלאת את תפקידיה שלה אלא את התפקיד של בעלה – הרי הוא שהתחייב בכתובה לפרנס את הבית – והיא בעצם שליחה שלו במילוי התפקידים הללו.

שליחות דורשת התלבשות – האשה משמשת כאן "ידא אריכתא" לתפקידי בעלה, שמתלבש בתוכה ופועל דרכה את תפקידיו (כשהמטרה היא שהתורה שלומד הבעל תתלבש, כנשמה בגוף, בתוך הבית שהאשה דואגת לקיומו – "ביתו זו אשתו"^א, כאשר "הכמות נשים בנתה ביתה"^ב) – מתוך שותפות מלאה בשליחות החיים שלהם). באופן הזה האשה עומדת מול-כנגד האיש, מלבישה אותו מולר-כנגדו, ולא רק כעזר טפל העומד תחתיו.

השראה – הכח לחידוש אמתי

בקומה גבוהה עוד יותר של הקשר והשותפות בין האיש והאשה הכל נובע מתוך התייחסות לשותף השלישי^ט – שני בני הזוג נמצאים בהשראה של השכינה השוכנת ביניהם. נוכחות ה' שורה על האיש והאשה כחופה, המחברת ומאחדת לגמרי את החתן והכלה, משיאה אותם בנשיאת-הפכים אלקית.

ההשראה האלקית היא זו שנותנת לבני הזוג את כח האינסוף^א המתבטא בקיום מצות "פרו ורבו"^ב – הכח של בני הזוג להוליד תולדות חדשות, בגשמיות וגם ברוחניות. גם ביחס של התלבשות יש חיות פנימית – כמו שהנשמה מחיה את הגוף, כך תודעת השליחות והיעוד

המשך בעמ' 25 >>>

- א ב"מ נט, א.
ז יומא ב, א.
ח משלי יד, א.
ט קידושין ל, ב.
י סוטה יז, א.

יא ראה לקו"ת שה"ש לט, ד ואילך; המשך שמח תשמח ע' 7 (סה"מ תרנ"ז ע' קעט) ואילך.

יב בראשית א, כח.

של האדם, הוא מציאות שהשתלשלה מהאדם כדי לסייע לו בעולם. האדם לא יכול בעצמו לדאוג לכל צרכיו, ולכן ה' הוציא-שלשל מתוכו דמות שתמלא חלק מהתפקידים ותדאג לרווחתו. כך, כאשר שאל רבי יוסי את אליהו הנביא "במה אשה עוזרת לאדם?" הוא ענה לו "אדם מביא חיטין – חיטין כוסס! פשתן – פשתן לובש! לא נמצאת מאירה עיניו ומעמידתו על רגליו!"^א

– האדם מתייגע להביא הביתה את חומרי הגלם ואשתו מסייעת לו ומתקינה מהם דברים ראויים למאכל ולמלבוש. בהסתכלות הזו, המתאימה לחלוקת התפקידים המסורתית בין האיש והאשה, התחושה היא שהאשה טפלה לאיש – מה שמשלשל טפל למקורו, עוזר הנמצא למטה מהנעזר (ולפי המבט הזה, בו תכלית האשה היא בעיקר לדאוג לצרכי האיש – לבשל לו

ארוחה טובה... – אי-מילוי התפקיד הזה הוא גם עילה לגירושין, "אפילו הקדיחה את תבשילו"^ב).

התלבשות – שותפות בשליחות

יש מערכת יחסים גבוהה יותר, בה יש שותפות יותר עמוקה בין האיש והאשה. מצינו אצל רבים מגדולי ישראל שהאיש עסק בתורה והאשה דאגה לפרנסת הבית כדי לאפשר לבעלה לעסוק בתורה (כפי שעושות גם היות נשות אברכים רבות, מתוך התמסרות עצומה לתורה של בן זוגן). במציאות הזו, אמנם נשמרת החלוקה

מצינו אצל רבים

מגדולי ישראל
שהאיש עסק
בתורה והאשה
דאגה לפרנסת
הבית כדי לאפשר
לבעלה לעסוק
בתורה (כפי
שעושות גם היות
נשות אברכים
רבות, מתוך
התמסרות עצומה
לתורה של בן זוגן)

ד יבמות סג, א.

ה גיטין פ"ט מ"י.

שיעור

התוועדות ליל פורים תשפ"ה

פרצוף ה"חיל"

קיצור מהלך השיעור

בשבת שאחרי פורים עולים כל עניני החג, ואנחנו ממשיכים "מחיל אל חיל", **מגאולת אדר לגאולת ניסן**. מתפרסם כאן חלק נוסף מהתוועדות פורים אשתקד, שמלמד על **סוד ה"חיל"** במגלת אסתר ובשאר התנ"ך – **'פרצוף' של עניני "חיל" בתנ"ך**. בחלק זה, שהוא המשך ישיר לחלק שהתפרסם בשבת שלפני פורים, אנחנו מסיימים את פרסום התוועדות פורים תשפ"ה – ומתחילים לייחל לפרסום של התוועדות פורים השתא (שהגליון ירד לדפוס עוד לפניה).

שזורק־מוסר את הכדור לאסתר, ואת התוקף החוזר של אסתר, התקיף עוד יותר, "עד דלא ידע"^ג. איך קוראים לו? אמרנו כמה פעמים – "ותכתב אסתר המלכה בת אביחיל ומרדכי היהודי"^ד. בהתחלה, כשהזכרנו את מרדכי פעם ראשונה במגלה, הזכרנו את היחוס שלו – "בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני"^ה – אבל אחר כך הוא לא מוזכר עם היחוס שלו. לעומתו, אסתר נזכרת פעמיים עם אביה, אסתר בת אביחיל. מה פירוש אביחיל? אביחיל.

פרצוף ה"חיל"

מה שמביא אותנו לכל הדבר הזה הוא

אסתר בת אביחיל

דברנו באריכות על סוד ה"תקף" במגלה^א. כעת נדגיש עוד מלה, שם־נרדף, למלה "תקף" – המלה "חיל", "כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל"^ב. ה"חיל" חוזר במגלה ארבע פעמים, מתוכן פעמיים כשם־עצם, שאותו נדגיש עכשיו. "חיל" ו"תקף" הם לא בדיוק אותו דבר, אבל הם ודאי קשורים אחד לשני. למה רוצים עכשיו לעבור מ"תקף" ל"חיל"? כי זהו שם האבא של אסתר המלכה, הדוד של מרדכי היהודי. בעצם, הוא הכח המחבר אותם – הכח המחבר את התוקף הישר של מרדכי,

נרשם ע"י איתיאל גלעד. ליל פורים (ח"ג) תשפ"ה – כפ"ח.
א בח"ב של ההתוועדות – פורסם בגליון תצוה־זכור תשפ"ו.
ב דברים ח, יח.

ג מגלה ז, ב.
ד אסתר ט, כט.
ה שם ב, ה.

מה פירוש

"הנגבה"? למדת
האהבה – עוד
יותר אהבה ועוד
יותר אהבה, כל
הזמן יותר אהבה

המודפסת, כמו שבעלי המסורה עושים כמה סימנים בסוף הפרשה, קודם כל נכתוב את הסימן "ונהפוך", וסימן שני נכתוב "מחיל אל חיל". ה"מחיל אל חיל" הוא תדיר, כל הזמן צריך להתקדם, כמו "לך לך", "ויסע אברם הלך ונסוע הנגבה"^א.

אם נקח את המספר המיוחד הזה, 167, ונחבר אותו ל-אסתר – היות שזו מגלת אסתר – נראה שהתוצאה היא "ותכתב", המלה שדברנו עליה קודם, "ותכתב אסתר... את כל תקף".

חסד: "מחיל אל חיל"

שוב, עכשיו אנחנו בוחרים מבין הרבה "חיל" בתנ"ך שבעה עיקריים שיכולים להתאים לז"ת – שבע פעמים חיל בגימטריא פורים. הזכרנו עכשיו פסוק אחד – "מחיל אל חיל". כלומר, זהו חיל תמידי, "ילכו מחיל אל חיל", "לך לך", "ויסע אברם הלך ונסוע הנגבה", כנ"ל. מה פירוש "הנגבה"? למדת האהבה^ב – עוד יותר אהבה ועוד יותר אהבה, כל הזמן יותר אהבה, מ"אהבה זוטא" ל"אהבה רבה" ל"אהבה בתענוגים"^ג, וככה עד אין סוף, אין סוף אהבה (בגימטריא אהבה רבה).

אם כן, את הפסוק הזה נשים דווקא בחסד, נייחס אותו לאברהם. כל כך למה? כי שני פסוקים קודם היה כתוב "אשרי אדם עוז לו בך מסלות בלבבם"^ד. אחת השאלות בפסוק הזה היא על כך שהוא מתחיל בלשון יחיד ("אשרי אדם עוז לו בך", אדם אחד) וממשיך בלשון רבים ("מסלות בלבבם")^ה. הרמז ש"עוז לו בך מסלות בלבבם"

י בראשית יב, א.
יא שם יב, ט.

יב צד הדרום הנגב הוא צד האהבה החסד, וכן "הנגבה" עולה ה"פ" (ממוצע כל אות) אהבה (היינו אהבה פנים ואחור)! ראה גם מאמר "מב מסעות של אהבה" בספר שערי אהבה ורצון.

יג ראה ספר הערכים ח"א ערך "אהבת ה'".
יד תהלים פד, ו.

טו ראה ד"ה "אשר אדם עוז לו בך" תש"ה (נלמד בשיעורי ט"ז סיון ד' תמוז תשע"ה וליל שבת חיי שרה תשפ"ג).

שהמלה פורים שוה שבע פעמים חיל. "פורים פורים פורים", כלשון הפיוט, כבר עולה אהי' פעמים חיל. שש פעמים חיל עולה רפת, הניצוצות הקדושים עליהם כתוב "חיל בלע ויקיאנו", אבל אם נוסיף עוד חיל, ז"פ חיל, עוד 48 ל-רפת ניצוצין, נקבל את הגימטריא של פורים.

עכשיו נעשה פרצוף קטן של שבע "חיל". שוב, פורים שוה שבע פעמים חיל, אז צריך להיות כנגד ז"ת, מחסד עד מלכות. שש פעמים חיל, רק כנגד ו' קצוות של ז"א, שוה רפת, אבל ה"חיל" השביעי הוא המלכות, אסתר בעצמה, והוא משלים לנו את הגימטריא של פורים.

"מחיל אל חיל" פסוקי המגלה

מהפסוקים העיקריים של "חיל", ה"חיל" הראשון שלנו, הוא "ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון"^א. במגלה יש 167 פסוקים, ודאי מספר משמעותי (העולה [שמע ישראל] הוי' אלהינו הוי' אחד)^ב. יש מלה אחת במגלה ששוה אותו מספר. אם הייתי שואל אתכם 'מה המלה הכי חשובה במגלה? רק מלה אחת' – מעניין מה תענו לי. אבל מעניין גם מה שאני אענה לעצמי... ואני עונה לעצמי שזו המלה "ונהפוך". זהו בעצם "נעוץ סופן בתחלתן" – "ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשנאיהם"^ג. המלה הזו היא הסימן הכי מובהק למספר פסוקי המגלה, כמו שבעלי המסורה נותנים אחרי כל פרשה מלה שהיא סימן הפסוקים בפרשה – "ונהפוך".

"מחיל אל חיל" שוה "ונהפוך" – זהו גם סימן. אם נכתוב כמה סימנים בסוף המגלה

א איוב כ, טו.
ב תהלים פד, ח.
ג דברים ו, ד.
ט אסתר ט, א.

חיל את"כ^ד, שנאמר על רות המואביה. סימן שבעז, שנקרא "גבור חיל", קשור גם ל"איש חיל" – הוא מתחתן עם האשה המסויימת היחידה שכתוב בפירוש שהיא "אשת חיל". היא גם "אשת חיל מי ימצא" – למה? כי היא גיורת, קשה למצוא אותה, לא תמצא אותה בתוך עם ישראל. בכלל, כל גר הוא גבור, לכן בפרט על גיורת שהיא "אשת חיל". היא גם "אשת חיל עטרת בעלה", אם המלכות^כ, יותר גבוהה מבעלה, כמו ששרה יותר גבוהה מאברהם^כ.

שוב, רות מתחתנת עם בעז ובעז הוא ה"גבור חיל", אבל הוא גם כנראה קשור לבניהו בן יהוידע בן איש חיל. ידוע שבפסוק אחד כתוב "בן איש חיל" והקרי הוא "בן איש חי"^כ, משמיטים את ה"ל ונשארים עם ה"חי". יש בזה רמז יפהפה, שאם עושים סדרה של ח"ל ההפרשים הם ב ו"ב, וממילא בסיס הסדרה הוא חי. משהו יפהפה, ש"חי הוא היסוד של ח"ל. אם כן, יש בחיל משמעות של חיות. מהי חיות? ספירת היסוד, ה"אבר חי", ככה כותב הבעל שם טוב^כ – צריך לעבוד את ה' באבר חי. זהו היסוד וזה ה"בן איש חי", ה"בן איש חיל". לכן ברור ש"איש חיל" צריך להיות ביסוד, "אשת חיל" במלכות, כמובן, ו"גבור חיל" צריך להיות בגבורה. הרי ה"אבר חי" מ"כח גברא", מה שהיסוד מקבל מהגבורה. אם כן, גבור חיל הוא ה"חיל" של הגבורה, ה"איש חיל", שהוא גם "בן איש חי", הוא היסוד וה"אשת חיל" היא המלכות. כאן המלכות היא אסתר המלכה והאיש חיל הוא מרדכי.

שוה אברהם-שרה. היחיד הולך על אברהם, כמו שהוא כולל גם את בת זוגו, והרבים הולך על שניהם יחד, "אברהם מגייר את האנשים, שרה מגיירת את הנשים"^{טז}.

גבורה-יסוד-מלכות:

גבור חיל, איש חיל ואשת חיל

יש שלשה ביטויים שמצטרפים יחד – "גבור חיל", "איש חיל", "אשת חיל". אנחנו הכי מכירים מכולם את ה"אשת חיל", ברוך ה' – יותר חשובה מה"גבור חיל" ואפילו מה"איש חיל".

על מי נאמר "גבור חיל"? על כמה אנשים בתנ"ך, אבל העיקר הוא על שני יהודים חשובים, יפתח הגלעדי^{יז} – ש"יפתח בדורו כשמואל בדורו"^{יח}, אף על פי שלפי הפשט היה עם הארץ – ובעז^ט, שהוא הרבה יותר חשוב, כי הוא אבי משיח בן דוד.

"איש חיל" מופיע הרבה פעמים בתנ"ך, אבל הכי חשוב הוא "בניהו בן יהוידע בן איש חיל"^כ, שהוא שרש נשמת משיח בן דוד לפי הקבלה^{כא}. אם אני רוצה למצוא שידוך ל"אשת חיל"

חיל" אני ודאי צריך לחפש את "בניהו בן יהוידע בן איש חיל" שיתחתן עם ה"אשת חיל", אז יהיה זיווג מושלם.

"אשת חיל" כתוב ג"פ – "אשת חיל מי ימצא"^{כב}, "אשת חיל עטרת בעלה"^{כג} ו"כי אשת

טז רש"י לבראשית יב, ה (מבראשית רבה לט, יד).

יז שופטים יא, א.

יח ראש השנה כה, ב.

יט רות ב, א.

כ שמואל ב כג, כ.

כא ראה שער הגלגולים הקדמה לו; שעשועים יום יום לך לך יום ד.

כב משלי לא, י.

כג שם יב, ד.

כד רות ג, יא.

כה ב"ב צא, ב; מדרש זוטא רות פ"א; זהר חדש פב, א.

כו ראה רש"י לבראשית כא, יב (וב"ב נח, א).

כז שמואל ב כג, כ (כך בכתיב).

כח כש"ט (קה"ת) אות טז.

ישראל שייך כמובן לתפארת, "ישראל אשר בך אתפאר"^{לג}, "תפארת ישראל"^{לד}.

סיכום הפרצוף

ולסיכום:

גבורה "גבור חיל"	חסד "מחיל אל חיל"
תפארת "וישראל עשה חיל"	
הוד "חיל בלע ויקיאנו"	נצח "הוא הנתן לך כח לעשות חיל"
יסוד "איש חיל"	
מלכות "אשת חיל"	

ורמז נפלא: כל הלשונות — "מחיל אל חיל", "גבור חיל", "וישראל עשה חיל", "הוא הנתן לך כח לעשות חיל", "חיל בלע ויקיאנו", "איש חיל", "אשת חיל" — עולה הוי' פעמים "מחיל אל חיל" ("ונהפוך")^{לה}!

לג ישעיה מט, ג.

לד איכה ב, א.

לה בחלוקה פנימית לר"ת, יא פעמים הוי' (286), ואוס"ת (4056), ו"פ הוי' ברבוע, הוי' פעמים יוסף. הנה, אברהם יצחק ישראל משה אהרן יוסף דוד עולים חיים פעמים הוי' (1768) ועם הנ"ל (4342) עולה י"פ תורה, 235 פעמים הוי'.

הוד-נצח-תפארת: "חיל בלע",

"כח לעשות חיל", "וישראל עשה חיל"

יש לנו כבר חסד, גבורה, יסוד ומלכות — צריך להשלים. קודם הזכרנו את הפסוק "חיל בלע ויקאנו" — הקליפה יונקת את הניצוצות הקדושים ובסוף מקיאה אותם לקדושה. זהו פסוק מאד חשוב לפורים. הביטוי הזה הוא ודאי בספירת ההוד, ש"הודי נהפך עלי למשחית"^{כט}, "כל היום דוח"^ל, אבל בסוף הקליפה מקיאה את כל הקדושה שיש בה ויורש אותה מרדכי היהודי. מהו הנצח? גם פסוק שכבר הזכרנו — "כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל". זהו אצלנו הפסוק, ב"ה הידיעה, של הבטחון הפעיל של ספירת הנצח. אדם צריך בטחון עצמי בכך שה' הוא הנתן לך כח לעשות חיל".

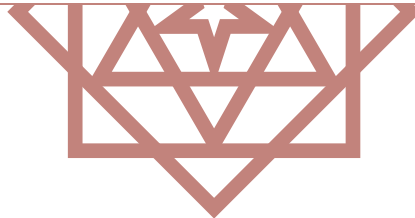
בתפארת יש כמה אפשרויות. הפסוק הראשון שאמרנו יכול להיות כמובן שני חיל, "מחיל אל חיל", ויש קשר הדוק בין החסד והתפארת, "יעקב אשר פדה את אברהם"^{לא}, בין החסד והרחמים. אפשר לומר ש"מחיל אל חיל" — מהאבה מגיעים אל הרחמים. אבל יש פסוק מובהק לתפארת, שנמצא בנבואת בלעם — שמתנבא על ימות המשיח — "וישראל עשה חיל"^{לב}.

כט דניאל י, ח.

ל איכה א, יג.

לא ישעיה כט, כב. וראה תניא פל"ה ופמ"ה.

לב במדבר כד, יח (וראה שם בתרגום ירושלמי שמחבר את המושגים חיל ותוקף: "וישראל יתגברון בחיל תקיף").

שיעור

מאור עינים כי תשא

ענג שבת בדרך לגאולה

קיצור מהלך השיעור

במאור עינים לפרשת כי תשא מתבאר באריכות, בעומק ובפירוט, סוד **"כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים"**. בימי החול החיות האלקית נמשכת דרך צמצומים ומיצרים, ואנחנו נמצאים בקטנות מוחין, אבל בשבת זוכים לענג אלקי של מוחין דגדלות וחיות אלקית בלי הסתר, כאשר **שלוש סעודות השבת משחררות את הנפש** מכל מיצריה, **במחשבה, בדבור ובתיקון המציאות** כולה (כולל תיקון חטא העגל שבפרשה) – דבר הבא לידי ביטוי מיוחד בתפלות השבת, **תפלות מתוך ענג** וכוונה פנימית מיוחדת.

"מענג את השבת" בתפלה

כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים (שבת קיה).

את פרשת כי תשא זוכרים בעיקר בגלל חטא העגל – שהוא בעצם 'חזרה' על חטא אדם הראשון (שחטא בהסתת הנחש, כשם שעם ישראל חטא בהשפעת הערב־רב) – ומה שהתחולל בעקבותיו. אכן, עוד קודם לכן, פרשת כי תשא היא בעצם הפרשה הראשונה שמדגישה את קדושת השבת העצמית (אחרי הציווי על שבת בעשרת הדברות והחזרה ה'אגבית' על השבת במעשה המן), ובכך גופא יש הכנה לתיקון חטא העגל (ולהריגת הנחש שגרם לשרשו בחטא אדם הראשון, כנ"ל), כפי שיתבאר. על הפסוקים "אם תשיב משבת גִּלְגָּל עֲשׂוֹת

חֲפָצֶיךָ בַּיּוֹם קִדְּשִׁי וְקִרְאַתְךָ לַשַּׁבָּת עֲנֵג לְקָדוֹשׁ הוּא' מְכַבֵּד וְכַבְּדָתוֹ מַעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמְּצוֹא חֲפָצֶךָ וְדִבְרֶיךָ דָּבָר. אֲזַי תִּתְעַנֵּג עַל הוּא' וְהִתְקַבְּלָתִּיךָ עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ וְהִתְקַבְּלָתִּיךָ נִחְלַת יַעֲקֹב אֲבִיךָ פִּי פִי הוּא' דְּבִיר"^א דרשו חז"ל "כל המענג את השבת^ב נותנין לו נחלה בלי מצרים" (שהיא "נחלת יעקב אביך", שנתברך ב"ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה"^ג ללא כל מצר וגבול). לשון חז"ל, **"נחלה בלי מצרים"**, עולה **תפלה**. "המענג

נרשם ע"י אית'אל גלעד. לא מוגה. אור ל"ד אדר פ"ו – כפ"ח (הקלטה).

א ישיעיה נח, יג"ד.

ב "כל המענג את השבת" עולה 102 (אמונה) פעמים 13 (אהבה אחד), טוב־טוב טוב במשולש.

ג בראשית כח, יד.

הבן עצמו הוא

בקטנות, חי
בתחום המדות
הילדותי, אבל
האב משתעשע
בבן משום שהוא
שייך למוחין שהם
בסוד "שעשעים"
יום יום"

שהוא גם לא יוכיח אותו וימחה בו על קטנותו^ח), אבל כאן מדובר על אהבה שיש לה טעם – האב יודע ש"קטנות קודם לגדלות"^ט וצופה את עתידו של הבן, כשמתוך הקטנות הנוכחית נכרת לו הגדולה העתידית, "בוצין בוצין מקטפיה ידיע" (ובדרך מליצה על לשון הזהר "מאן דאיהו זעיר איהו רב"^א – כשהבן בקטנות, "איהו זעיר", ניכרת כבר הגדלות העתידית, "איהו רב"^ב). הבן עצמו הוא בקטנות, חי בתחום המדות הילדותי (סוד ז"א, שיש בו התפתחות מקטנות לגדלות, עיבור יניקה-מוחין, וגם תהליכים של קטנות וגדלות ראשונות ושניות), אבל האב משתעשע בבן משום שהוא שייך למוחין שהם בסוד "שעשעים יום יום"^ג ("האלפים שנה קדמה תורה לעולם"^ד) – בחכמתו הוא "חכם הרואה את הנולד"^ה והשעשוע מתגלה ב"מקום בינה"^ו, מקום גילוי השעשועים (ששרשם בחכמה ובינה

את השבת" מתבטא גם בגשמיות, בענג שבת בכל מיני מטעמים, אבל לפי דרך החסידות^ז עיקר ענג שבת הוא תענוג דוחני של תפלת שבת (לעומת תפלת חול, הבאה מתוך מרירות וצעקה אל ה' – צער האסור בשבת מנוחה). נחלה כזו היא בסוד "ויחל משה את פני הוי' אלהיו"^ח שאחרי חטא העגל – תיקון חטא העגל בתפלה. ואכן, סוד התפלה תופס מקום עיקרי בהמשך הדרוש.

אהבה בקטנות ימי החול

כדי להסביר את מעלת השבת מתחיל המאור עינים דווקא מהבנת ימי החול, בתוך כך הוא עוסק שוב בנושא החוזר בדבריו שוב ושוב – זמני קטנות וגדלות, שכאן הם חול ושב, בדגש על היחס לימי הקטנות:

הענין הוא על דרך משל אדם שיש לו בן שעושה מעשה נערות וקטנות, ועם כל זה משתעשע באהבתו מפני שמבין ומחשב שכשיגדל ויבוא אל השכל להשכיל הבורא יעבוד השם בשכלו, ומתוך הקטנות שכל ניכר הגדלות שיהא אחר כך, ומפני כן אוהבו "יצר לב האדם רע מנעריו", "משעה שננער ממעי אמו"^א, ומתוך התגברות מיוחדת בימי הנעורים כפשוטו... אך גם כשהבן עושה מעשה נערות וקטנות אביו אוהב אותו ומשתעשע בו. לאב יש אהבה עצמית לבנו, אהבה שלמעלה מטעם ודעת, שלא משתנה בשום מצב, ומצדה פחות נוגעת לאב התנהגות הבן בפועל (ויתכן

ח וראה מלכים א, ו: "ולא עצבו אביו מימיו לאמר מדוע עשית ככה".

ט אמרי פנחס אות תתשכ. נתבאר בסוד ה' ליראיו ש"כ. י ברכות מח, א. שם נאמרו הדברים על רבא ואביו בלימוד התורה שלהם – ולא בהשתוללות ילדותית של נער רגיל – אבל גם אצלם יש קטנות יחסית לעומת גדלות עתידית. "בוצין בוצין" הוזהר לך שכבר מקטנותו ניכר הלבנוש העדינים והמשובחים של הילד, שהם בגדי בוצין. אך בגדים יקרים אלו עלולים להתלכלך במשחק הילדים בבוצין... (וכמשל הדיוע של רבי לוי יצחק מברדיטשוב לשבת חזון, ביחס לבית המקדש – ראה ברשימות הצ"צ לאיכה עמ' 45 בהערות – שכאשר הילד מלכלך וקורע את בגדי היקר שלו אביו לוקח אותם ממנו עד שיגדל, ורק מראה לו אותם פעם בשנה כדי לעוררו על מה שאיבד ולעודדו להתבגר ולהיות ראוי לבגדים הללו, להצית בו תשוקה שתהיה הכח המניע שלו לצמוח מקטנות לגדלות). יא זהר ח"א קכב, א.

יב ולפי זה יתבאר המשך המאמר "מאן דאיהו רב איהו זעיר" על כך שבגדלות א' ("איהו רב") כבר ניכר שתגיע שוב קטנות ב' ("איהו זעיר"), לצורך צמיחה נוספת לגדלות ב', ודוק. יג משלי ח, ל.

יד ויקרא רבה יט, א; מדרש תהלים צ; מדרש שמואל פ"ה. טו תמיד לב, א. חיצוניות החכמה רואה את גדלות א' שתגיע מתוך קטנות א' ופנימיות החכמה – "פנימיות אבא פנימיות עתיק" (לקו"ת נצבים מט, ד ע"פ פע"ח שער ק"ש פט"ו) – רואה את גדלות ב' שתגיע מתוך קטנות ב' (גילוי של משיח, כמבואר שם באריז"ל).

טז איוב כח, יב.

ד ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ז עמ' יח. וכך מבואר בשיחת יום שמח"ת תשט"ז (התוועדות תשט"ז ח"א עמ' 161).

ה שמות לב, יא.

ו בראשית ח, כא.

ז בראשית רבה לד, י.

דעתיק, סוד השעשועים העצמיים¹).

כן כשהאדם עובר ה', והנה כל השכל והמוחין נמשכין מחיותו של הקב"ה ששופע אל האדם שכל וחיות לעבוד אותו, ואף שהוא בקטנות השכל יש לו כביכול שעשוע על ידי שזוכר לו שכשיבוא לגדלות השכל יבוא הכל אל ה' ויחזיר הכל לטוב. וזה נקרא ילד שעשועים (ירמיה לא, יט), שאף על ידי הילדות יש לו שעשועים, כי מדי דברי בו זכור אזכרנו שמה יבוא אחר כך לגדלות השכל.

גם בנמשל העליון, ה' אוהב את בנו גם כשאנו נוהג על פי תורה, בבגרות הראויה (בגרות בגימטריא תורה), אלא עושה מעשה נערו (ועד לחטאות נעורים) – "כי נער ישראל ואהבהו"² – ומחיה אותו בשכל לעבוד אותו בכל המצבים (במוחין דקטנות בזמן הקטנות ובמוחין דגדלות בזמן הגדלות). על כך אומר ה' (כפי שקוראים בהפטרות ראש השנה³) "הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים כי מדי דברי בו זכר אזכרנו עוד" – ב"ילד שעשועים" משתעשעים גם כשהוא נוהג בילדותיות בעייתית (כמתואר שם בפסוקים). כפל הלשון "זכר אזכרנו" רומז לשתי זכירות – זכירת העבר, כאשר "ילד שעשועים" מזכיר לאביו את שעשוע היחוד ממנו נולד הילד (וממילא גם מרגיש שבטפת הזרע ממנה נולד "הבן יקיר לי" הוא נתן בו גם את הנטיות השטויות שלו, שיכולת להתבטא בקרי של חטאות נעורים),

וזכירת העתיד⁴, השעשועים העתידיים להיות מהבן, כאשר יגיע לגדלות מוחין וכשיחזור למקור הטוב, אביו שבשמים, ויעלה לקדושה את כל השטויות שעשה. זכרון העתיד הזה הוא סיבת הבריאה, כאשר ה' צפה את התענוג שיקבל מנשמות הצדיקים ("ועמך כלם צדיקים"⁵), שהרי "לא ידח ממנו נדח"⁶ כאשר יתלבשו בגוף ויעבדו אותו באתנפא ואתהפכא. לכך רומזת המלה "זכר אזכרנו" עוד⁷, שהיא כינוי לגוף⁸ – בקטנות ובנערויות יש נטיה לעיסוק בגוף, אליו האדם מודע הרבה לפני שהוא גדל ומכיר את נשמתו, אבל ה' צופה את השעשוע שיצמח כאשר תתגלה הנשמה ותאיר דווקא בתוך הגוף (בגמר כניסת הנפש האלקית לגוף, בבר המצוה⁹, כשזוכים לחוש בפנימיות ומתחייבים במצוות). זכרון העבר וזכרון העתיד הם גופא בסוד החכמה והבינה, "עומק ראשית" ו"עומק אחרית"¹⁰, מקור שעשועי האב (כנ"ל).

נמצא, כל ימי החול נמשכים מחיות הבורא, אך הוא על ידי צמצומים וקטנות ומלוּבש בלבושים. האב בטוח שאחרי הקטנות תבוא גדלות, בדיוק כמו שאחרי ששת ימי החול מגיעה תמיד השבת. ששת ימי החול הם ימי קטנות, בהם עוסק האדם בפרנסת גופו, ובמקרה הטוב הרי

יז ראה תו"ח מקץ עה, ד; פלה"ר שמות עמ' מ. יח הושע יא, א.

יט בראש השנה נפקדו העקריות שרה, רחל וחסה (ראש השנה יא, א) – ר"ת שרה, שהיא בת אשר, הצופה את האושר ("באשרי כי אשרוני בנות") שעתיד להגיע בסוף (כעקרה שמשוגלת לזכור גם בימי הצער והקטנות את השמחה הצפויה כשתפקד ותהיה "אם הבנים שמחה").

כ וראה לקו"מ נד על עבודת זכרון העתיד, "לזכור תמיד בעלמא דאיתי".

כא ישעיה ס, כא.

כב ע"פ שמואל ב יד, יד.

כג שער היחוד והאמונה פ"ו.

כד שו"ע אדה"ז מהדו"ת ד, ב.

כה ספר יצירה פ"א מ"ה.

בימי החול

הקטנות צריך
לעבוד את ה'
מתוך המצר
והצער – כאשר
גם ה' נמצא בהם
עם האדם, "בכל
צרתם לו צר" –
ומתוך כך זוכים
לגדלות בשבת,
"לפום צערא
אגרא" ו"מי שטרח
בערב שבת יאכל
בשבת"

הוא בגדר "חולת אהבה
אני" כ^ו בגעגועיו ליום
השבת^{כז}, יום שכולו קדש
לה', בו יזכה ל"אהבה
בתענוגים" כח^ח (כאשר
עצמת הגעגועים של
ימי הקטנות-הגלות,
"חולת אהבה אני",
הופכת לעצמת ה"אהבה
בתענוגים" של ימי
הגדלות-הגאולה). גם
בקטנות ובחולין האדם
מקבל את חיותו מה' –
האוהב אותו ומשתעשע
בו – אך החיות הזו
מוסתרת ומצומצמת
(כשה' מצמצם ומקטין את עצמו להאיר לאדם)
ומחיה את קטנותו של האדם (עד למעשי
הנערות והשטות שלו). בימי החול-הקטנות צריך
לעבוד את ה' מתוך המצר והצער – כאשר
גם ה' נמצא בהם עם האדם, "בכל צרתם לו
צר" כט^ט – ומתוך כך זוכים לגדלות בשבת, "לפום
צערא אגרא" ל^ל ו"מי שטרח בערב שבת יאכל
בשבת" לא^א (ועד לשכר ב"יום שכולו שבת ומנוחה
לחיי העולמים" לב^ב).

מחאת מחית המוחין

אמנם בשבת נמשכין חיות ומוחין גדולין בלי
מיצר וצמצום כלל.
בכתבי האריז"ל מוחין הם חיות, וביום
השבת, כאשר "באת שבת באת מנוחה נשלמה

כל המלאכה" לג^ג (בה ה' צמצם את עצמו בבריאה
שבימי המעשה^{לד}), יש מוחין גדולות – החיות
מתגלה בלי שום מיצר וצמצום (ומתגלה למפרע
שגם מה שהיה נראה כצער לא היה אלא ענג
אלקי^{לה}). זהו טעם פנימי לכך שהשבת היא "זכר
ליציאת מצרים" לו^ו – ביום השבת יוצאים מכל
המצרים והצמצומים של ימות החול.

ונקראים מוחין מפני שהם מוחין ומעכבין.
יש כאן הגדרה יפה ומחודשת של המוחין –
מח מלשון מחאה^{לז}. אחד מיסודות ספר התניא,
התורה שבכתב של החסידות, הוא המשפט של
זהר "מח שליט על הלב" לח^ח – המח-השכל
שולט על הלב כשהוא מוחה ברצונות הלא-
מבוררים שלו וכופה אותו לנהוג אחרת (לפי זה
נכון להגדיר את עבודת האתכפיא כמחאה –
מחאה שאדם מוחה בעצמו, שמחו מוחה בלבו).
זהו המובן הפנימי של "כל עכבה לטובה" לט^ט –
כל מחאה שהמוחין "מוחין ומעכבין" את הלב
היא דבר טוב (המתבטא בסוף בטוב הגלוי גם
ללב, כאשר האתכפיא מביאה לידי אתהפכא^מ,
כשיוצאים מהקטנות לגדלות ומה"חשוכא"
וה"מרירו" של ימות החול זוכים ל"נהורא"
ו"מיתקא" מא^א של ענג שבת).

ר"ל על דרך משל כשהאב עומד אצל הבן
ומשמרו שלא יעשה דברי שטות, אינו עושה, אך
כשמסתיר פניו נשאר במעשה קטנות. כך כביכול
כשמשפיע מוחין הן חיותו, נמצא מתקרב אל האדם
ומוחה בידו מלעשות דברי קטנות.
"אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס

לג רש"י על בראשית ב, ב.

לד ראה לקו"ת דרושים לשבת שובה סו, ג.

לה כמבואר בעומק באגה"ק יא בתניא.

לו נוסח התפלה וקידוש ליל שבת.

לז חנה אריאל יתרו ד"ה "וישמע יתרו"; שני המאורות ח"ב
ס"ו בהגהה. ובכ"מ. ראה וכמטמונים תחפשה ח"ב עמ'
נה; קומי אורי מאמר "ולפני עור לא תתן מכשול" עמ' עג.

לח זהר ח"ג רכד, א; תניא פי"ב.

לט פתגם עממי. ראה אגרות קדש ח"ו אגרת א'תרצט.

מ ראה ד"ה "באתי לגני" תש"ו סופ"ב.

מא זהר ח"א ד, א.

כו שיר השירים ב, ה.

כז במקרה הפחות טוב, האהבה עצמה חולה – הופכת
מאהבת ה' לאהבה זרה (ראה לקו"ת שה"ש לו, א).

כח שיר השירים ז, ז.

כט ישעיה סג, ט.

ל אבות ספ"א.

לא ע"ז ג, א.

לב תמיד פי"ז מ"ד.

בסוף גוברים

**רחמי האב על
הבן ואז הוא מוחה
מזכרנו את כל
החטאים שעשה,
זוכר רק את הטוב
והחסד מהעבר
ומהעתיד**

אור דוחה הרבה מן החשך^{מח} (וכל שכן דיבוי אור, שדוחה את החשך לגמרי וגם הופך אותו לאור) וגילוי מוחין דוחה את הכעס ומוחה את העוונות^{מט}. האב יכול לכעוס על בנו, להסתיר את פניו ממנו ולגרש אותו – כמו במשלים שונים בחז"ל^נ ובדרושי חסידות^{נא} – אבל בסוף גוברים רחמי האב על הבן ואז הוא מוחה

מזכרנו את כל החטאים שעשה, זוכר רק את הטוב והחסד מהעבר ומהעתיד ("זכר אזכרנו עוד", כנ"ל) ומחזיר אליו את בנו^{נב}. מחיית הדינים ובטולם מאפשרים את הגילוי של שבת – מוחין וחיות בלי שום צמצום ומיצר. כדי לאפשר את מנוחת שבת (מח בתוספת נ) צריך להרפות את כל המתחים (מח בתוספת ת) וזו היא בפרט היגיעה של "מי שטרם בערב שבת יאכל בשבת" – בערב שבת צריך להמתיק את הדינים כדי להכנס לשבת. בימי השבוע, שבת היא בסוד עולם האצילות וערב שבת הוא בסוד עולם הבריאה^{נג} – עולם הבריאה הוא עולם של מוחין^{נד}, עולם גמיש של 'אפשרויות המציאות'^{נה},

מח מגדל עד (לר"י עמדין) בית מדות עלית יחוד המעשה פ"ה; תניא פ"ב. ועוד.

מט יש מחיה מתוך כעס – "תמחה את זכר עמלק" (דברים כה, יט) מתוך שנאת הרע – אך כאן זו מחיה מתוך אהבה (המוחה את הכעס עצמו).

נ ויקרא רבה כט, ז; במדבר רבה יח, ו.

נא לקוטי הלכות חו"מ הלכות נזיקין ה"ג; ח"י מוהר"ן תמו;

אמרי מנחם שמות אות ב.

נב דוגמה מעין זו בתנ"ך – ראה שמואל"א פרקים יג"ד – היא החזרת אבשלום לראות את פני דוד אחרי חמש שנים – שלש כבורח בגשור ועוד שנתיים אחרי שהוחזר לירושלים – שלא ראה את פניו בעקבות נקמתו באמנון על אונס תמר. יואב יודע שלב המלך הומה אל אבשלום, והוא משתדל להחזירו. בסופו של דבר מכך מתגלגל מרד אבשלום, אך הוא עצמו עונש וכפרה על חטא בת שבע (שמואל"ב יב, יא; ברכות ז, א).

נג מחברת הקדש שער השבת.

נד תקו"ז תקון ו (כג, א).

נה ראה ד"ה "ציון" תרס"ב (סה"מ תרס"ב עמ' שנו); ד"ה "שובה" תרפ"ו (סה"מ תרפ"ו עמ' ל). **סוד ה' ליראיו** ש"ב פ"א.

בו רוח שטות^{מב} והמנטליות של האבא היא לעמוד על המשמר מתוך נכונות למחות בבן ברגע שיתחיל לסטות מדרך הישר וכך להצילו מן החטא ולהביא אותו מקטנות לגדלות. אכן, כאשר האב מסתיר את פניו, "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא"^{מג}, שוב אינו מוחה בבנו והבן נותר בקטנותו. פנים הם נוכחות גלויה

– נוכחות שיכולה להתבטא בקירוב וחבה, יחוד פנים אל פנים, וגם בכעס אכפתי (כמובן של "פנים" פעמים רבות בתנ"ך^{מד}, "פנים של זעם"^{מה}), כשהנוכחות היא תוכחה^{מז} (תוכחה שהיא גופא **תוך-אהבה**^{מז}), חיות שבאה תוך כדי מחאה. וכן נקראים מוחין מלשון מחיתי, שכשבאין המוחין והחיות אז כל הסיגים והפסולות נרחים, מלשון מחיתי כעב פשעך (ישעיה מר, כב). על דרך משל כשהאב כועס על בנו מפני שעשה מעשה נערוז ומגרשו מפניו, ואחר כך כשמרחם עליו נמשך הרחמנות ודוחה הכעס, וכל מה שעשה לא יזכר ולא יפקד כאילו לא היה. כן כביכול כשהקב"ה מוסיף הרחמנות ונותן שפע חיותו, אז כל הדינים במלים ונמחים מהאדם. ונמצא כשנדרשו כל הסיגים אז אין המוחין בשום צמצום ומיצר רק בהרחבה.

פירוש נוסף של מוחין הוא מחיה – "מעט

מב סוטה ג, א.

מג דברים לא, יח.

מד ראה שמות לג, יד; ויקרא כו, יז; שמואל"א א, יח. ובכ"מ.

ופעמים ש"פנים" אף לשון מלחמה – מלכים"ב יד, ח.

מה ראה ברכות א, ז; במדבר רבה יא, ז. ובכ"מ.

מו מהשער כח ישנם שלשה שרשים קרובים (בהצטרפות אותיות **האמנותיו**) המכוונים כנגד שלשת המוחין, חכמה: בינה-דעת – יכח, בתוספת י של החכמה (ממנו תוכחה, מתוך ראית הנולד של החכמה), נכת, בתוספת נ של (שערי) הבינה (ממנו נוכחות, יחס של אניאיתה, בסוד "גילוי עתיקא באמא"), כוח, בתוספת ו של הדעת, ה"מפתחא דכליל שית" (הכח להוציא מן הכח אל הפועל, מהשכל אל המימוש בלב ובמעשה) – וראה גם עמודיה שבעה פרשת דברים ב'ראשון; שבעים פני חן פן לא.

מז שכינה ביניהם פ"ב הערה יב; תשובת השנה מאמר "בכל דרכיך דעהו" פ"ה. ובכ"מ.

סוד התענוג הוא

"רישא דאין",
כרמוז בכך
שסעודה שלישית
נלמדת דווקא
מהמלים "היום
לא" בכל השבוע
יעקב הקטן מאיין
מקטין את עצמו
בעבודה שיש בה
טרחה וצער, אבל
בשבת הצער
הזה עצמו הופך
לתענוג עתידי

גיהנם (בו נאמר "יום עברה היום ההוא" ט)^ט) ומלחמת גוג ומגוג (בה נאמר "ביום בוא גוג על אדמת ישראל" טז).

יום רומז לבהירות המוחין^{טז} ושלש פעמים "יום" היינו שלשת המוחין. את שלש הסעודות מקבילים לשלשת האבות^{טז}, אברהם-יצחק-יעקב, שכנגד מדות הלב, חסד-גבורה-תפארת, אבל כאן הדגש על השרש שלהם במוחין (סוד כוונת "אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב" טז). בסעודה ראשונה נמשכים המוחין דאמא ("אלהי יצחק" טח), המדרגה של שבת מצד עצמה, "שבת מקדשא וקיימא" טט. בסעודה שניה נמשכים מוחין דאבא ("אלהי אברהם" ט), שהם התוספת של עבודת האדם, "זכור את יום השבת לקדשו" עא. אבל העיקר והשלמות הוא במדרגת יעקב בסעודה שלישית, "נחלת יעקב אביך". יעקב עולה כאן עד שרשו בכתו, סוד התענוג שהוא "רישא דאין" עב, כרמוז בכך שסעודה שלישית נלמדת דווקא מהמלים "היום לא" עג – בכל השבוע יעקב הקטן^{עד} מאיין-מקטין את עצמו^{עה} בעבודה שיש בה טרחה וצער, אבל בשבת הצער הזה עצמו הופך לתענוג עתידי, גילוי ששייך

ובאמצעות המוחין שלו אפשר להתבונן, ולהפוך את הרגש מכעס לרחמים. בפרט, "אמא מקנא בבריאה"^{נז}, אין "הדינים נמתקים אלא בשרשם"^{נד} בבינה (שבחי צונויות "מינה דינין מתערין"^{נה} ובפנימיות נמתקים כל הדינים), וכשהדינים נמתקים בטלים כל הצמצומים והכל נעשה בבחינת "רחבות הנהר"^{נט}.

להנצל משלש פורעניות

ועל זה אמרו (שבת קיח). כל המקיים שלש סעודות ניצול משלש פורעניות וכו', ולא אמרו כל האוכל אלא הענין, מפני שהג' סעודות הם הג' מוחין הנשפעים אל האדם, כל אחד בשעתו ובסעודתו הוא העיקר, והסעודה השלישית הוא יעקב. וכל אדם יש לו השפעה בשבת, אך צריך שיראה שיוכל לקיים, שיתקיימו בו ויחזיק בהם. וזהו כל המקיים שלש סעודות, ניצול וכו'.

את שלש סעודות שבת לומדים מהפסוק "אכלוהו היום כי שבת היום להוי' היום לא תמצאאו בשדה"^{סא}, ולכן דורשת הגמרא (במאמר הקודם למאמר בו נפתח הדרוש, "כל המענג את השבת") שקיום שלש הסעודות מציל משלש פורענויות בהן נאמר "יום" – "חבלו של משיח" (בו נאמר "הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בא יום הוי' הגדול והנורא"^{סב}), דינה של

סג צפניה א, טו.

סד יחזקאל לח, יח.

סה אמרי נעם תזריע אות ג.

סו זכר ח"ב פח, ב.

סז שמות ג, ו וט; ד, ה.

סח ליל שבת הוא גם זמן עונת תלמידי חכמים (כתובות סב, ב) – "יצחק מצחק את רבקה אשתו" (בראשית כו, ח). סט ביצה יז, א. על המדרגות בתוך שבת ראה באריכות ד"ה "את שבתתי" ה'ש"ת (נכתב בסדרת שיעורים בניסן אייר תשס"ט).

ע זהו הזמן העיקרי להתוועדות חברים – הכנסת אורחים ואהבת ישראל, כמדות אברהם.

עא שמות כ, ח.

עב סוד ה' ליראיו ש"א פ"א ובנספח "ג' רישין שבכתר" (וביאורם בשיעורים בסוד ה' ליראיו ח"ג עמ' מז ואילך ועמ' רצא ואילך).

עג וראה לקו"ש חכ"א בשלח ב (ובנסמן שם הערה 8) שלכן מנהג חב"ד למעטילאין את סעודת שלישית (לכלל טעימה בלבד ודגש על ענג רוחני של ניגונים וחזרת דא"ח).

עד עמוס ז, ה; חולין ס, ב.

עה ראה בראשית לב, יא ובתניא אגה"ק ב.

נו ע"פ תקו"ד ו (כג, א).

נד שעה"כ קידוש ליל שבת דרוש א; דרושי סוכות ג. ובכ"מ.

נח ראה זכר ח"א קנא, א; ע"ח ש"ג פ"ח; שם ש"ד פ"ב.

נט בראשית לו, לז; דה"א א, מח. ראה זכר ח"ג קמב, א.

ס שבת קיז, ב.

סא שמות טז, כה.

סב מלאכי ג, כג.

לעשות הולדה הוא הרבור שיצא לפועל, אך יש חבלים וצירים המעכבין. וזה נקרא חבלי משיח, כי שיח הוא הרבור, מלשון שיח שפתותינו, ומשיח הוא המחשבה העושה זאת לדבר, לכן נקרא משיח, אבל יש חבלי משיח כאמור.

אחרי שאדם ניצול מהגיהנם, מצליח לחשוב בעניני התורה והתפלה ללא בלבולי מחשבות זרות, יש לפניו משימה נוספת – לחבר את המחשבה עם הדבור (עבודת) "מי זאת עולה מן המדבר"^{פא} בלשון מורנו הבעל שם טוב^{פב}.

"דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב ופועלים את פעולתם"^{פג}

– מתוך המחשבה צריך להוליד דבור בקדושה, כזה שיכנס ללב העליון, כביכול, ויפעל להגשמתו במציאות. הדימוי ללידה אומר שהמטרה שמחה מאד, אבל בדרך אליה יש חבלי לידה – צירים מצעדים ועיכובים (שההתגברות עליהם היא כעין מים העוברים סכר וזורמים אז בכח גדול יותר^{פד}, כשהילד נולד ויש "אורה ושמחה וששן ויקר"^{פה}). חבלי הלידה של

הדבור הם "חבלי משיח" – חבלים מעכבים על המחשבה להיות הכח המְשִׁיח, המוליד את השיח־הדבור (ומכאן שגדרו של המשיח – לפחות המשיח הפרטי – הוא מי שמייחד את המחשבה והדבור, כהוראת הבעל שם טוב). צריך להתחזק מאד, עד כדי מסירות נפש, כדי להוליד את הדבור המתוקן, וההתגברות על חבלי משיח היא מכח הסעודה השניה (בה נמשכים מוחין דאבא, לתת כח לאמא־מחשבה להוליד את

פא ש"ש ג, ו.

פב כש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) סד"א ו'תה.

פג הובא בכ"מ כמאמר חז"ל. ראה ספר הישר (המיוחס לר"ת) ש"ג (הובא בשל"ה שעה"א אות ל); שירת ישראל לראב"ע עמ' קנו.

פד לקו"ת מסעי צא, ג; דרושים לר"ה נה, ג; ש"ש מט, א (ועוד). ובכ"מ בדא"ח.

פה אסתר ח, טז.

ל"משיח אלהי יעקב"^{טו} ועד ל"מעין עולם הבא"^{טז} – "עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו"^{טז} ("לפום צערא אגרא", כנ"ל).

בכל שבת נשפעים שלשת המוחין בשלש הסעודות, אך לא די באכילה שלהן – צריך לקיים אותם, היינו לדאוג שהמוחין יתקיימו בידי האדם, ולכן צריכים להנצל משלש פורעניות הפוגעות בהארת המוחין:

הענין, כי כשהאדם מדבר דברי תורה ותפלה רוצה לידבק אל ה' באין מחשבות זרות ומבלבלים אותו ומחשבתו לחשוב בדברים אחרים, זה נקרא דינה של גיהנם ממש.

אצל הבינוני ("מדת כל אדם"^{טז}), דווקא תוך כדי המאמצים להדבק בה' (מצד הנפש האלקית) יש הפרעות של מחשבות זרות (מצד הנפש הבהמית, המתגברת להלחם כנגדה)^ז. המחשבות הטורדות הללו, דווקא בשעת הכושר של תורה ותפלה, הן צער עמוק – "דינה של גיהנם" (שהוא סוג של

'עונש טבעי', בשל מבנה הנפש של הבינוני) – ממנו ניצולים בסעודת שבת הראשונה (סעודת יצחק, כנ"ל, שמצד הגבורה־הדין, שבה נמשכים מוחין דאמא – סוד המחשבה).

ואם אדם מתחזק בזה ודוחה אותם, עדיין יש לו צער שאינו יכול לקרב ולקשר המחשבה עם הדבור. זה נקרא חבלי לידה, על דרך משל כשהאשה רוצה לילד הולד ובודאי יהיה לה תענוג גדול אחר שתלד הולד, אך קודם שתבוא אל התענוג יש לה צער וחבלי לידה לילד הולד. כן הדבר הזה, כי צריך

עו שמואל'ב כג, א.

עד ברכות נז, ב; ילקו"ש שמות רמז שצ. ובהמשך להערה עג, "עולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה וכו'" (ברכות יז, א).

עח ישעיה סד, ג. וראה ברכות לד, ב.

עט תניא פ"ד.

פ שם פכ"ח.

הבת־הדבור, בסוד "אבא יסד ברתא"¹⁹). ואף כשיתחזק האדם ביותר ויפטור מחבלי משיח, עדיין יש לו מלחמה גדולה שצריך ללחום עם הנחש במלחמה רבה כאמור בזוהר הקדוש (ח"ג: ערב). בגי' נגרא ובקשתא וברומחא בסייפא, שהם חמשה דברים שעליהם נאמר (ש"א יז, מ) ויקח דוד חמשה חלוקי אבנים מן הנחל, שלקח מן הנחל העליון שהוא השפע, והכל על ידי האותיות. אחרי המלחמה הפנימית לטהר את המחשבה ולהוליד ממנה דבור נדרשת מלחמה עם כללות הקליפה – עם הנחש הקדמוני, "חויא בישא" (שצריך להרוג אותו כדי להביא את המשיח הכללי). על המלחמה הזו אמר הזהר שיש להלחם עם חמשה כלים – חץ וקשת, רומח וסיף²⁰ וקלע ("קירטא", בלשון הזהר). מלחמת הקלע היא מלחמתו של דוד בגלית הפלשתי, והיא נעשית בפרט על ידי קריאת שמע²¹ (בכוונה שבתית) – דוד לוקח חמשה חלוקי נחל (הקשורים כאן ל"נחלה בלי מצרים"), שהם סוד חמש המלים "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי'", שם אותם בקלע, שהוא סוד ה"פסיק טעמא" שאחרי חמש המלים הללו, ואז הן נעשות "אחד"²², אבן אחת הפוגעת במצחו של גלית ("מצח אשה זונה"²³ של הנוקבא

19 זהר ח"ג רמח, א; תקו"ז תקון כא (סא, ב).

20 ארבעת הראשונים, שנמנים כאן בפירוש, הם שני זוגות – חץ וקשת רמח וסיף – המשלימים ל-1296, לו ברבוע, ובחזקת ד, וממילא ממוצע כל מלה הוא חי ברבוע. פח וראה סוטה מב, א שגלית יצא לחרף מערכות ישראל בקר וערב כדי לבטל את ישראל מקריאת שמע שחרית וערבית.

21 פט דברים ו, ד. וכוונה יפהפה ב"אחד" (המבוארת באריכות במ"א) שמתאימה לכך: אחד ר"ת אורחיות דעת – אורחיות בעינים (מכח האמונה וראית השגחה פרטית), חיות־תנועה בלב (בדופק של "רצוא ושוב"), דעת־הרגש (התקשרות אמיתית עם הרגש במה שמשגים), כאשר אורחיות דעת עולה "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי'" (חמש המלים שנעשות "אחד")!

22 ירמיה ג, ג.

פסיעה מקטנות לגדלות

וזהו כל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים. ונחלה נקרא המוחין, על דרך שהאב מנחיל לבנו בחכמה. ואז המוחין בלי מצרים כלל. וזהו פוסעים בו פסיעה קטנה סועדים בו לברך שלש פעמים (זמר כל מקדש), ר"ל כשפוסעים פסיעה קטנה, למעלה ממדרגות קטנות, ובאים לגדלות, אז סועדים לברך שלש פעמים, הם השלש סעודות כאמור.

"כל המענג את השבת" בשלש הסעודות מצליח לקיים בתוכו את המוחין וכך זוכה ל"נחלה בלי מצרים" – נחלה של חיות־מוחין, הנמשכים ממקורם ב"נחל נבע מקור חכמה"²⁴ (כח המשכיל, מקור החכמה במוחא סתימאה), "בלי מצרים" וצמצומים כלל, כנ"ל. כך הוא פוסע "פסיעה קטנה" – פסיעה מהקטנות של ימות החול אל הגדלות של השבת – ומהדבקות־ה"רצוא" של שבת קדש (ה"ויקדש"²⁵ של שבת) הוא מסוגל גם להמשיך לעולם כולו ברכה בדרך של "שוב" (ה"ויברך" של שבת) בכל שלש המדרגות של השבת ("שלש פעמים").

24 תקו"ז יג (כט, ב) ותחלת תקון כא. ראה לקו"ת כי תצא לה, ג ואילך.

25 סוד הדעת הנשלמת בכוונה הנ"ל בהערה פט.

26 משלי יח, ד.

27 בראשית ב, ג.

שיעור

ארבע שאלות ותשובה אחת

חמישיית הפרה האדמה

קיצור מהלך השיעור

פרה אדומה היא **"חקת התורה"** – חק שלמעלה מטעם ודעת, שאי אפשר לשאול עליו ולהרהר אחריו. ואף על פי כן, באופן מפתיע, "פרה אדמה" כוללת בתוכה **ארבע שאלות יסודיות** – מה? מי? מדוע? למה? – הכוללות את **כל הטעם ודעת**, את המוחין חב"ד. אכן, לכל השאלות הללו עונה הפרה האדומה תשובה אחת של חוקה – **ככה!** – וכך מעלה את השואל אל **למעלה מטעם ודעת**. התבוננות פנימית – הצומחת מתוך רמז – שמחברת את ה**"עד דלא ידע"** של פורים לפרשת פרה שבאה אחריו. רשימה זו היא חלק קטן מתוך 'המשך פרה אדומה' שנלמד ונכתב סביב פרשת חקת אשתקד, שאנו מתפללים שיזכה לראות אור בשלמות בעידי הקרוב.

השאלה 'מי' היא שאלת הבינה ("מי דקיימא לשאלה"), **"מי ברא אלה"** ("ברא אלהים"^א), היינו "אלהים חיים"^ט, "חיים להחיות"^י, שבבינה^א).

'מה' מבקשת לדעת את עצם מהות הדבר, האובייקטיבי יותר. 'מי' מבקשת לדעת את זיהוי ה'אישיות' שבדבר, הסובייקטיבי יותר.

"פרה אדמה"^א עולה מה **מי מדוע למה ככה!** מהו סוד החמישייה הזו, 'חמישיית הפרה האדומה'?

פרצוף השאלות בחב"ד

השאלה 'מה' היא שאלת **החכמה** (שפנימיותה בטול^ב, "ונחנו מה"^ג), **כח-מה**^ד, "מה ראית"^ה.

רשימת הרב. י"ט מנחם-אב תשפ"ה.

א במדבר יט, ב.

ב **סוד ה' ליראיו** ש"א פ"ב (ונתבאר בשיעורים בסוד ה' ליראיו ח"ג). וביריבו מקומות.

ג שמות טז, דח.

ד זהר ח"ג כח, א; לד, א; רלה, ב; זהר חדש לד, א; הקדמת תקו"ז ד, א. ובכ"מ.

ה בראשית כ, י.

ו ע"פ זהר ח"א א, ב.

ז ישעיה מ, כו.

ח בראשית א, א.

ט דברים ה, כג. ובכ"מ.

י ראה המשך ר"ה תש"ח (וד"ה "דרשו" שם).

יא זהר ח"ב סח, ב. פירוש הרמ"ק לספר יצירה פ"א מ"א; פע"ח תפלות ר"ה פ"ה; פיה"מ ד"ה "ברוך משלם שכר טוב".

לאחר שכל השאלות של השכל (חב"ד) נמשכו ונקלטו בנקודה הפנימית שבלב, באה התשובה לכולן: ככה!

ואמא, "שיר כפול"^{טז}), ולדעת תחתון, המקשרת ומחברת את השכל שבמח לרגש שבלב (חסד גבורה ותפארת, "שיר משולש"). שתי דעות אלו נקראו גם "דעת הנעלם" ו"דעת המתפשט"^{יז}.

התשובה בכתר – ככה!

לאחר שכל השאלות של השכל (חב"ד) נמשכו ונקלטו בנקודה הפנימית שבלב, באה התשובה לכולן: ככה!

כל 'בנין'-פרצוף' השאלות (שכל) עולה, מלמטה למעלה, מ'למה' ל'מה' עד לשרש הנעלם של הכל (מעל לשכל, טעם ודעת, לגמרי) – לדל"א (רישא דלא ידע ולא אתידע)^{יח}.

דל"א הוא "כתר כל הכתרים" (דל"א מעל רישא דאין ורישא דאריך), ר"ת **ככה**, כידוע מהבעל שם טוב^{יט} שהוא שם קדוש שיש לכוון כשאומרים "כתר" (בקדושת "כתר" של שבת ומועד).

והנה, **ככה** עולה מה – "נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן"^כ (התשובה לכל – **ככה** – נעוצה בשאלה הראשונה-המקורית – מה). ה-**כך** של **ככה** היינו חלוקת ה-**מ** של מה לשתיים, כאשר חיבור-יחוד שני החצאים מוסיף על השלם, כנודע^{כא}.

פרה אדמה ומשיח

הסברנו^{כב} ש"פרה אדמה" היינו פרה הדומה לאדם, אדם שהוא בעצם "לא אדם"^{כג} אלא **מאד** (משיח), עליו נאמר "הנה ישכיל עבדי

המשך בעמ' 19 <<<

אחרי השאלות 'מה' ו'מי' באות השאלות 'מדוע' ו'למה': כל מדען שואל 'מדוע?' וכל פסיכולוג שואל 'למה?'. השאלה 'מדוע' מבקשת הסבר המובן בטוב טעם ודעת, והשאלה 'למה' מבקשת הסבר רגשי יותר. 'מדוע' היא שאלה אובייקטיבית יותר וה'למה' היא שאלה סובייקטיבית יותר.

השאלה 'מדוע', האובייקטיבית יותר, היא שאלת הדעת מצד נטייתה לימין, לשרש הדעת שבחכמה (ביסוד אבא), ל'מה'. והיא שאלת מח הימין שבדעת, עטרא דחסדים.

שאלת 'למה', הסובייקטיבית יותר, היא שאלת הדעת מצד נטייתה לשמאל, לשרש הדעת שבבינה (ביסוד אמא), ל"מי". והיא שאלת מח השמאל שבדעת, עטרא דגבורות^{כד}.

ועוד, יש מסבירים^{כה} ש'מדוע' היא שאלת העבר (שאלת הסבה, 'מפני מה') ואילו 'למה' היא שאלת העתיד (שאלת המגמה או התכלית, 'לשם מה'). זהו לא כלל מוצק^{כז}, ובכל זאת יש דברים בגו. והיינו משום ש"עומק ראשית" (עבר) בחכמה ("מה", שרש שאלת 'מדוע') ואילו "עומק אחרית" (עתיד) בבינה ("מי", שרש שאלת 'למה')^{כח}, ודוק.

'מדוע', השכלית יותר, ו'למה', הרגשית יותר, מקבילות גם לדעת עליון, המחברת-מזווגת יחד את עיקרי כחות השכל, חכמה ובינה (אבא

יב זהר ח"ג רצא, א; ע"ח שער הכללים פ"ה. ובכ"מ.

יג ראה לדוגמה מלבי"ם פירוש המלות על ישעיה ה, ד. ובכ"מ.

יד 'למה' גם שואלת על העבר, הסבה, ו'למדוע' יש עוד כמה משמעויות במקרא, כמו לשון תמיהה (לדוגמה בראשית כו, כד), 'מה פתאום?!', וגם לשון תוכחה (לדוגמה שמות א, יח), 'מדוע עשית כך?' במובן של 'לא היית צריך לעשות כך'.

טו ספר יצירה פ"א מ"ה. פע"ח שער תפלות ר"ה פ"ז (דעת הרמ"ע); סידור הרש"ש לימות החול אחרי ישתבח.

טז זהר ח"ג רכז, ב; הקדמת תקו"ז, ג, א; שער היחודים פ"כ. יז ע"ח שכ"ה (חסדים וגבורות) דרוש ב (מ"ק); ראה תניא, אגה"ק טו; לקו"ת במדבר י, ג.

יח ע"פ זהר ח"ג רפח, א"ב.

יט כש"ט (קה"ת) אות קסג. ראה **סוד ה' ליראי** ש"ו פ"ב (וביאורו **בחסדי דוד הנאמנים** ח"א עמ' 61) ושכ"ד פ"א. ובכ"מ.

כ ספר יצירה פ"א מ"ז.

כא ראה איחוד התורה והמדע עמ' 111.

כב רשימת ב' תמוז (נדפסה בגליון חקת) תשפ"ה.

כג שמואל"א טו, כט.

ביאורי תפלה

ברכת "את צמח דוד"

מצפים לישועה

צרכינו ושואלים צרכי גבוה, ואנו שואלים ישועה של מטה כי בה כביכול הוא נושע למעלה כי ישועתו תלויה בישועתינו^ז.

כי לישיעתך קוינו

הנוסח "כי לישיעתך קוינו כל היום" מיוסד על הפסוקים "לישיעתך קויתי הוי"^ח ו"אותך קויתי כל היום"^ט. ואמר האר"י הקדוש "באמרך לישיעתך קוינו כל היום יכוין למה ששואלין את האדם לאחר מיתתו 'צפית לישיעה', ולכן בברכה זו תכוין שאתה מן המקוים לישיעתו של הש"י^א. החיד"א מביא לפרש: "כי לישיעתך קוינו" זו נתינת טעם, "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח..." בשכר הקיווי עצמו! ומביא את המדרש על הפסוק "קוה קויתי הוי" ויט אלי וישמע שְׁעִתִּי^ב, ודרשו חז"ל^ג: "זה שאמר הכתוב וְאָמַר בְּיָוֶם הַהוּא הִנֵּה

את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח. וקונו תרום בישועתך. כי לישיעתך קוינו כל היום. ברוך אתה יי מצמיח קרן ישיעה.

על ברכה זו נאמר במדרש "כשנושעו ישראל ועברו בים סוף ואמרו שירה וַיִּזְשַׁע הוִי"^ד פתחו מלאכי השרת ואמרו ברוך אתה ה' מצמיח קרן ישיעה^ה.

פירוש "ישיעתך" היינו לא רק שאתה מושיע אותנו אלא כביכול הישיעה שלך ה', "צדיק ונושע הוא"^ו, שהרי "עמו אנכי בצרה"^ז ושכינתא בגלותא^ח ולכן "ישיעתך של ישראל היא ישיעתך של הקדוש ברוך הוא". "ושאלתנו כי לישיעתך קוינו, להורות על ישיעת מעלה [מה שהקב"ה נושע כביכול] כי היא עיקר אצלנו ואנו מניחים

נערך ע"י יוסף פלאי, מרשימת הרב.

א שמות יד, ל.

ב מדרש, מובא בשבלי הלקט סי' יח.

ג זכריה ט, ט. ובשמות רבה ל, כד: "כי קרובה ישיעתי לבא, כי קרובה ישיעתכם אינו אומר אלא ישיעתי. יהי שמו מבורך, אלולי שהדבר כתוב אי אפשר לאמרו, אמר להם הקב"ה לישראל אם אין לכם זכות בשבילי אני עושה כביכול כל ימים שאתם שם בצרה אני עמכם שנאמר 'עמו אנכי בצרה' ואני גואל לעצמי... וכן הוא אומר 'גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע', ומושיע אין כתיב כאן אלא ונושע הוי אפילו אין בידכם מעשים עושה הקב"ה בשבילו שנאמר כי קרובה ישיעתי לבא".

ד תהלים צא, טו.

ה רש"י דברים ל, ג "השכינה כביכול שרויה עם ישראל בצרת גלותם, וכשנגאלין הכתיב גאולה לעצמו".

ו מדרש תהלים ט, צא.

ז עבודת הקודש (ר"מ גבאי) ח"ב פ"י.

ח בראשית מט, יח.

ט תהלים כה, ה.

י שבת לא, א.

יא פע"ח שער העמידה פי"ט. ובהג"ה מהר"י צמח שם: "וגם אני מכוין לצפות לישיעת ה' שעושה עמנו להצילנו מכמה פגעים רעים בכל יום ובכל רגע [כלומר, לא רק ישיעת הכלל אלא גם ישיעה פרטית] ומצאתי תועלת גדול כמה פעמים בכל זה". בכמה סדורים נוסח הברכה הוא "כי לישיעתך קוינו כל היום ומצפים לישיעה", אך ככל הנראה זו טעות שנוצרה בעקבות דברי האר"י שצריך לכוון "ומצפים לישיעה" וטעו המדפיסים והכניסו זאת בנוסח הברכה, כמו שהעיר בשער הכולל (וכ"כ עוד מחברים רבים).

יב תהלים מ, ב.

יג ילקוט שמעוני תהלים תשל"ו.

בכמה מקומות, והובא גם להלכה, אשר עצם הבקשה והתביעה מזרזת את הגאולה, כדברי החיד"א בפירוש נוסח התפילה 'כי לישועתך קוינו כל היום', 'כי' הוא נתינת טעם היינו ש'בשכר הקיווי כדאי שתגאלנו'... הדבר היחיד שמעכב עדיין את הגאולה הוא הצורך שכל בני ישראל יבקשו וידרשו ויתבעו מהקב"ה להביא את הגאולה האמיתית והשלמה. ופשוט שדרישה ותביעה זו צריכה להיות באמיתיות... וכאשר באים בדרישה ותביעה כזו... בודאי ממלא הקב"ה את תביעתם של ישראל להביא את הגאולה האמתית והשלמה תיכף ומיד ממש".

המשכת התקוה

על הקיווי נאמר "טוב הוי' לְקוֹנוֹ לְנַפֵּשׁ תְּדַרְשֵׁנוּ"^{טז} – קיווי על ידי הדרישה בתפלה, "כָּכָל לְבִי דְרָשְׁתִּיךָ"^{יז}, ובפרט בברכת צמח דוד בה מקווים לישועה.

והנה הפועל לקוות קשור למלה קו (שניהם משרש קוה^{יח}). בפנימיות, על ידי הקיווי שלנו נעשה קו של המשכה וגילוי מלמעלה, כמוסבר על הפסוק "הנה אלהינו זה קוינו לו" – "פירוש קוינו מלשון קוין והמשכות, שאנחנו עשינו את הקוין והמשכות של שם הוי"ה להיות בבחינת גילוי"^{יט}. וזהו "כי לישועתך קוינו", בתפלתנו אנו ממשיכים את קו הישועה^כ.

בשרש העליון, הקו הוא הגילוי הראשון לאחר הצמצום. הצמצום הוא העלמת אור אין סוף ויצירת 'חלל פנוי' ללא נוכחות אלקית גלויה, ואחר כך נמשך לתוך החלל הזה "קו וחוט", הבוקע את חשך הצמצום ("אז יבקע כשחר אורך"), וממנו מתהווים כל העולמות. הקו עצמו נמשך מה'תפארת הנעלם' שבבחינת 'יחיד'

אֱלֹהֵינוּ זֶה קוֹיֵנוּ לוֹ וְיִשְׁעֵינוּ [זֶה הוּא] קוֹיֵנוּ לוֹ נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בִּישׁוּעָתְךָ^{כא}, אפילו אין ביד ישראל אלא הקיווי כדאי הן לגאולה בשכר הקוין, וכן הוא אומר 'טוב הוי' לְקוֹנוֹ'^{כב}, ואומר 'שובו לְבַצְרוֹן אֲסִירֵי הַתְּקוּהָ'^{כג}. שמא תאמר עבר קציר כלה קיץ ואנחנו לא נושענו, תלמוד לומר 'קוה אֶל הוּא' חֲזַק וְיִאֲמָן לְכָה וְקוֹה אֶל הוּא'^{כד} קויתם ולא נושעתם, קו ושובו וקו. ואם תאמר עד מתי נקוה, כתיב יִחַל יִשְׂרָאֵל אֶל הוּא' מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם^{כה}, ואומר 'חֲזַק וְיִאֲמָן לְבַבְכֶם כָּל הַמִּינִחִלִּים לְהוּי"^{כו}. וזהו פירוש הברכה: "דאומרו 'כי לישועתך' אינו מובן, מה נתינת טעם היא? דאם מן הדין נוכה בלא קיווי, והן לא [ואם לא נוכה מהדין] מה יועיל הקיווי? אבל על פי האמור אתי שפיר, והכי פירושה: את צמח דוד וכו', וכי תימא שאין לנו זכות, מכל מקום תצמיח 'כי לישועתך קוינו' ויש לנו הקיווי ובשכר הקיווי כדאי שתגאלנו"^{כז}.

בדורנו, הרבי הרבה להדגיש את ענין הקיווי והציפיה לישועה^{כח}, מעלת הקיווי המקרב את הישועה (ובין השאר הסתמך בזה על דברי החיד"א הנ"ל), והחויב לצפות ולקוות, כדברי הרמב"ם "כל מי שאינו מאמין בו [במלך המשיח] או מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר, אלא בתורה ובמשה רבינו"^{כט}. דוגמה מדברי הרבי^ל: "כמדובר כמה פעמים בתקופה האחרונה אודות הצורך לבקש ולתבוע מהקב"ה על הגאולה, כמפורש במדרשי חז"ל

יד ישעיה כה, ט.

טו איכה ג, כה.

טז זכריה ט, יב.

יד תהלים כז, יד.

יח תהלים קלא, ג.

יט תהלים לא, כה.

כ מדבר קדמות מערכת ק אות טז, בשם רבי יוסף דוד משאלוניקי בספר צמח דוד עה"פ "לישועתך קויתי ה'". החיד"א חוזר ומזכיר ענין זה של מעלת הקיווי בהרבה מקומות בספריו.

כא וראה ליקוט יפה בספר שערי גאולה ח"א עמ' נ ואילך, ובספר 'דבר מלכות הלכות מלכים' סימן ג.

כב הלכות מלכים פ"א ה"א.

כג שיחת ש"פ מקץ, זאת חנוכה תשמ"ד.

כד איכה ג, כה.

כה תהלים קיט, י.

כו ראה ספר השרשים שרש קוה.

כז תורה אור פ' בשלח סג, ד.

כח ובסדר מהרי"ד כאן "קוינו לשון תקוה ולשון קוין, שיומשך הגילוי למטה ע"י בחינת אדם ג' קוין מבחינת כי לא אדם הוא", עיי"ש.

לכל" (מציאות טוב בדרך ממילא בתוך "עולם כמנהגו נוהג"). אם כן, פנימיות הקו היא הקיווי שלנו וחיצוניות הקו היא הקיווי של ה'! ה' מקווה אלינו, ממשיך את קו־השפעתו, מתוך תקווה שכאשר ייטיב לבריות הם יכירו בו ויקוו אליו.

והנה בפסוקים יש קיווי כפול, "קִוְּהָ אֶל הוֹי" חֲזַק וְיֵאמָר לְכָה וְקִוְּהָ אֶל הוֹי". לכאורה אלו שתי בחינות של חיצוניות הקו ופנימיות הקו, אך כיון שהתבאר שחיצוניות הקו היא ללא קיווי מודע מצד התחתונים, יש לומר שהקיווי הכפול מכוון לשתי מדרגות של קיווי בתוך פנימיות הקו. המדרגה הראשונה שייכת ל"גופא דאורייתא", התורה הנגלית המגלה את כח ההתכללות בכל מעשה בראשית (סוד מעשה מרכבה). והמדרגה השנייה שייכת ל"נשמתא דאורייתא", פנימיות התורה המגלה שהכל אחד (לא רק התכללות), "הוֹי אֵל עוֹלָם" (לא "אל העולם", אלא "הכל הוא ה' וה' הוא הכל"). למדרגה הראשונה שייך הקיווי הראשון, "קוה אל ה'", ובמדרגה השנייה "חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'", עבודת בעלי התשובה המקווים אל ה' בחזקה, ובאים "בחיילא יתיר" ("חזק") לאתדבקא במלכא, וממילא הקיווי הוא לישועת ה' עצמו, שהרי הוא הכל וישועתו של ישראל היא ישועת ה'.

שלש בחינות אלו של קיווי הן כנגד שלשת הקוים בעולם התיקון, ימין-שמאל-אמצע וכנגד הסדר היסודי של הכנה-הבדלה-המתקה (סוד חש-מל-מל, כמו שמלמד הבעש"ט), בדרך הבאה: חיצוניות הקו, מה שה' בורא ומהווה את עולמו, "טוב ה' לכל", זן ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כנים. כאשר "הכל ברא לכבודו", בתקווה שיתגלה אורו לכל באי עולם ויתקיים "והארץ האירה מכבודו". כל זה שייך לקו ימין, השפעת חסד חנם, ומצד התחתונים יש כאן הכנעה, שתיקה (חש), ללא קיווי מפורש (גם כאשר האדם חש בטוב ה' הנשפע עליו, אך 'שותק' ביחס אליו). המדרגה הראשונה בפנימיות הקו, סוד התורה הפועלת התכללות, בחינת הקיווי הראשון — שייכת לקו שמאל, הגבורה המחלקת לכל אחד

שלפני הצמצום. והנה, הגאולה-ישועה מגיעה מאותו מקום עליון, תפארת הנעלם, סוד "רחמים עצומים" (רחמים הם פנימיות התפארת בכל מקום), והקיווי שלנו הוא המשכה מאותו מקום עד שיתגלה בפועל למטה.

שלשה קוים

מבואר שבקו יש שתי בחינות: חיצוניות הקו היא כח התחלקות, "קו המדה" המודד ומחלק את כל מעשה בראשית המתפרטים ומתחלקים. פנימיות הקו היא כח ההתכללות (סוד התורה), קו תופר ומחבר הכל לאחדות אחת. חיצוניות הקו שייכת ל"מעשה בראשית" ולשם **אלהים**, בגימטריא **הטבע**, ואילו פנימיות הקו שייכת ל"מעשה מרכבה", הרכבה, חיבור והתכללות להיות מרכבה לגילוי שם הוֹי על ידי התורה. והנה לעומת הפסוק "טוב הוֹי לְקוֹ", נאמר "טוב הוֹי לְכָל וְרַחֲמֵי עַל כָּל מַעֲשָׂיו"^{כט}, ופירשו חז"ל שיש טוב שה' משפיע לכל ויש טוב שה' משפיע רק ל"קוֹ", "טוב ה' לכל" גם לאומות העולם ו"טוב ה' לקוֹ" שייך במיוחד לישראל. וההסבר בפנימיות: מצד חיצוניות הקו "טוב ה' לכל" (לכל ההתחלקות של "כל מעשיו"), ומצד פנימיות הקו "טוב ה' לקוֹ", שהרי בהנהגה על פי תורה יש חילוקי מדרגות. נמצא שההמשכה מפנימיות הקו היא על ידי התחתונים, באתערותא דלתתא לקוות אל ה', ואילו ההמשכה מחיצוניות הקו, "טוב ה' לכל", אינה תלויה בעבודת התחתונים לקוות אל ה' (שהרי ההמשכה בשווה לכולם, צדיקים ורשעים) אלא רק באתערותא דלעילא להיות "טוב ה'

כט תהלים קמה, ט.

ל סנהדרין טל, ב' רבי אלעזר רמי כתיב טוב ה' לכל וכתיב טוב ה' לקווי. משל לאדם שיש לו פרדס כשהוא משקה משקה את כולו כשהוא עורך אינו עורך אלא טובים שבהם. ופירש רש"י "כשהוא משקה אינו מונע המים לילך לטובים ולרעים לפי שאינו אלא טורח אחד, וכשהוא עורך דהוי טורח לכל אחד ואחד, אינו עורך אלא הטובים... כך הקדוש ברוך הוא זן טובים ורעים הכל בדבור אחד ממלא את כל העולם כולו טובה, שהכל שלו, אבל כשבא להגין מן הפורעניות ולשלם שכר אינו אלא לקווי".

רצופות, ולפי כוונות האר"ל^{לב} אלו ברכות המכוונות להשפעת האור הישר מחסד ועד נצח: "כי אל טוב וסלח אתה", חסד דאור ישר (סליחה בגילוי אור החסד); "כי אל גואל חזק אתה", גבורה דאור ישר (גואל חזק במדת הגבורה); "כי אל מלך רופא", תפארת דאור ישר (רפואה שייכת לתפארת, **פאר־רפא**); "כי אל טוב ומטיב אתה ומברך השנים", נצח דאור ישר.

שלשה "כי" האחרונים הם בברכות המכוונות לעליית אור חוזה, מהיסוד ולמעלה: "כי בך בטחנו", יסוד דאור חוזר (בברכת על הצדיקים, "צדיק יסוד עולם"); "כי לישועתך קוינו", נצח דאור חוזר; "כי אל שומע תפלה",

לפי ענינו המיוחד, מתוך הבדלה בין קדש לחול ובין ישראל לעמים, כמו שניכר בהוראות התורה המבדילה בין אסור למותר וכו' (מל משון כריתה והבדלה). כאן הקיווי הוא לגאולת ישראל דווקא. המדרגה השניה בפנימיות הקו, פנימיות התורה המגלה שהכל אחד, בחינת הקיווי השני "חזק ויאמץ לבך" – שייכת לקו האמצע, מדת התפארת (ששרשה ב"תפארת הנעלם" כנ"ל)^{לא}, המתקה, קיווי לגילוי עצם האלקות בכל, "מלאה הארץ דעה את ה'" בדיבור מפורש (מל לשון מילול). כלומר, קו ימין הוא מצד הבורא, קו שמאל מצד הנברא, והקו האמצעי הוא נושא הפכים של בורא־נברא ושל אי־יש, וד"ל.

חיצוניות הקו	טוב ה' לכל	התחלקות	מעשה בראשית	ללא קיווי מפורש	ימין	הכנה-חש
פנימיות הקו	טוב ה' לקו	התכללות	מעשה מרכבה – גופא דאורייתא	קיווי לגאולת ישראל	שמאל	הבדלה-מל
		אחדות	פנימיות התורה	קיווי לגילוי אלקות	אמצע	המתקה-מל

תפארת דאור חוזר.

בנוסף, יש עוד תשע פעמים "כי" באמצעי הברכות: "סֶלַח לָנוּ אֲבִינוּ **כִּי** חָטָאנוּ. מִחַל לָנוּ מִלִּפְנֵי **כִּי** פָּשַׁעְנוּ" ("כי אל טוב וסלח אתה", שלש "כי" בברכה אחת); "**כִּי** תִהְלָתְנוּ אִתָּהּ"; "**כִּי** אֵל שׁוֹמֵעַ תַּפְלוֹת וְתַחֲנוּנִים אִתָּהּ"; הַטּוֹב **כִּי** לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. וְהִמְרַחֵם **כִּי** לֹא תִמּוּ חֲסִדֶּיךָ **כִּי** מַעֲוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ" (ארבע "כי" בברכת הודאה); "**כִּי** בָאוֹר פָּגִיעַ נִתַּתְּ לָנוּ".

נמצא שסך הכל יש 16 "כי". ורמזים: במספר קדמי^{לג}, **כי** = 130 = ה פעמים **הוי'** = ב פעמים **אדני**. 16 פעמים 130 = 2080 = 10 פעמים **יצחק** (= משולש 64, כאשר 64 = **דין, אדם חוה**). יצחק אבינו הוא עמוד התפלה (**יצחק** = 16 פעמים 13, **אחד־אהבה**).

לב שער הכוונות, דרושי העמידה דרוש ו. לג מספר קדמי היינו חישבו סכום האותיות הקודמות כולל אות זו (ב = 3 = א ועוד ב). החלק הקדמי של כ = 55 (סכום האותיות א עד י), החלק הקדמי של י = 45 (סכום א עד ט) – 45 הוא משולש 9 ו 55 משולש 10, ויחד הם 100, 10 בריבוע (נוסחת שני משולשים סמוכים).

"כי" בתפלת שמונה עשרה

"**כִּי** לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם, בְּרוּךְ אַתָּה יי מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה". המלה "כי" מופיעה באופן דומה, סמוך לחתימה, בעוד ברכות בתפלת שמונה עשרה: "**כִּי** אֵל טוֹב וְסֶלַח אִתָּהּ... חֲנוּן הַמְּרַבֵּה לְסֶלַח", "**כִּי** אֵל גּוֹאֵל חֲזָק אִתָּהּ... גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל", "**כִּי** אֵל מֶלֶךְ רּוֹפֵא נֶאֱמָר וְרַחֲמֵן אִתָּהּ... רּוֹפֵא חֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל", "**כִּי** אֵל טוֹב וּמְטִיב אִתָּהּ וּמְבָרֵךְ הַשְּׁנִים... מְבָרֵךְ הַשְּׁנִים", "וְלַעֲוֹלָם לֹא יִבּוֹשׁ **כִּי** בָּךְ בִּטְחָנוּ... מִשְׁעָן וּמִבְטָח לְצַדִּיקִים", "**כִּי** אַתָּה שׁוֹמֵעַ תַּפְלָת כָּל פֶּה... שׁוֹמֵעַ תַּפְלָה" – סך הכל שבע ברכות "כי", "כל השביעין חביבין". ארבעה "כי" הראשונים הם בארבע ברכות

לא והנה נאמר "צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפְדֶּה וְשִׁקְיָהּ בְּצִדְקָה" (ישעיה א, כד). לפי הפשט, "משפט" היינו דין תורה, גופא דאורייתא, קו שמאל, אך לפי נשמתא דאורייתא "משפט רחמי", קו האמצע, רחמים הממתיק את כל הדין. והוה הרמז "ב'משפט", שתי בחינות משפט. ועל דרך זה יש שתי בחינות צדקה, "ב'צדקה", צדקה של צדיק הנותן כשורת הדין, "אל יבזבז יותר מחומש", וצדקה של בעל תשובה ("שביה בצדקה") שאין לה גבול.

המשך מעמ' 6 <<<

אֱלֹהִים^{טז} — כאשר האדם ואשתו הם בעצם אדם אחד, בסוד "והיו לבשר אחד"^{יז} ("בשר" לשון בשורה טובה, כבשורת המלאכים לשרה אמנו). תכלית בריאת האדם — הוא ואשתו כאחד — היא המצוה והברכה (שבהמשך אותו פסוק) "וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וְגו'", להרבות את דמות "הוי' אחד"^{יח} בארץ (וכפירוש רש"י ש"והיו לבשר אחד" מתקיים בבשר הולד המשותף). למרות שפריה ורביה כמצוה מוטלת על האישה^{יט}, ההתמסרות של האשה לענין גדולה משל^{כא}, ורק שני בני הזוג ביחד — מכח השותף השלישי — יכולים לחולל את הפלא הזה.

טז בראשית א, כז.

יז שם ב, כד.

יח ראה יבמות סג, ב; שו"ע אבה"ע א, א.

יט דברים ו, ד.

כ שו"ע אבה"ע א, יד.

כא ראה משך חכמה לבראשית ט, ז ובעתה אחישנה עמ' רסא.

ממלאים את הבית — אבל לידה חדשה תלויה בהשראה (ובדוגמה דלעיל, בעל השוקד על התורה בזכות דאגתה של אשתו לפרנסה יכול להיות בקי ומעיין גדול ב"תורת אמת"^{יג}, אבל חידוש תורה אמתי — "תורה חדשה מאתי תצא"^{יד}, במדרגת "אמת לאמתו"^{טו} — תלוי בהשראה אלקית). כאן כבר אין כלל השוואה בין האיש והאשה, מי עיקר ומי טפל וכו', כי הכל שרוי וטובל באור האלקי השווה ומשווה קטן וגדול. לשם כך נברא האדם לכתחילה, כמסופר בסיפור הראשון של מעשה בראשית — "וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצִלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם [ה'אֹתוֹ] הֵינּוּ 'אֹתָם'". וַיִּבְרָךְ אֹתָם

יג מלאכי ב, ו.

יד ויקרא רבה יג, ג (ע"פ ישעיה נא, ד).

טו ראה שיח שרפי קדש (ברסלב) א'קעה, שפעם הציעו לרבי נתן משרת רבנות, וכשהתיעץ עם רבי נחמן אמר לו שע"פ האמת עליו לקבל את ההצעה, אך ע"פ אמת לאמתה עליו לסרב...

המשך מעמ' 20 <<<

פנימיות עתיק^ל, רדל"א^{לא}, טעם שהוא בעצם "ככה!", למעלה מטעם ודעת לגמרי. זהו סוד אלף האורות שנתנו למשה רבינו בשעת מתן תורה^{לב}, ומבואר^{לג} שזהו סוד השם הקדוש ככה, ר"ת "כתר כל הכתרים" (כנ"ל), העולה 1345, דהיינו אלף ועוד משה (כאשר ה־1000 הוא סוד נשמת ישראל בעל שם טוב, כנודע^{לד})!

ל לקו"ת נצבים מט, ד (ע"פ פע"ח שער ק"ש פט"ו. ראה הגהת הרנ"ש לאוצרות חיים שער עתיק פ"ד).

לא ראה ע"ח שי"ג פ"ב.

לב ספר הליקוטים פרשת כי תשא.

לג ראה הנסמן בהערה יט.

לד ראה כתבי רח"א ביחובסקי עמ' נג.

ירום ונשא וגבה מאד^{כז}). אותו אדם הוא סוד "אדמה לעליון"^{כה} (העולה "צלם אלהים"^{כז}, בו נברא האדם להיות כאלהים, "אני אמרתי אלהים אתם"^{כז}).

רק למשה רבינו ה' גילה טעם פרה^{כח} (העולה קדש, "מלה בגרמיה"^{כט}, פנימיות אבא

כד ישעיה נב, יג.

כה ישעיה יד, יד.

כו בראשית א, כז. ובכ"מ.

כז תהלים פב, ו.

כח במדבר רבה יט, ו.

כט זהר ח"ג צד, ב.

הסיפור החסידי

רבי אלימלך מליז'ענסק | תפלה קודם התפלה

בעל 'נועם אלימלך' ואחי רבי זושא מאניפולי, נולד בשנת תע"ז לערך לאביו אליעזר ליפא ואימו מירל. היה מגדולי תלמידי המגיד ממעזריטש, אליו התקרב בעקבות אחיו. ספרו כונה "ספרן של צדיקים" והוא עצמו כונה בפולין "בעש"ט קטן". במובנים רבים עיצב את דרך החסידות בפולין כולה, בהתוויתו את דמות הצדיק ואת אופן ההתקשרות אליו, ותלמידיו היו לגדולי החסידות בדור הבא. נסתלק בכ"א אדר תקמ"ז בעירו ליז'ענסק ואחריו שימש ברבנות (אם כי לא כרבי) בנו רבי אלעזר.

ובאו הנה ובקשו ממני שלא לעשות זאת לשנות אפילו תפלה אחת מנוסחתם, והתיעצתי עמם ואמרו לי שאתקן תפלה קודם התפלה וזה יועיל בעזרת השם למי שאין ביכולתו לכוון בכוונות הראויות לכוון בכל התפלה, וזה הוא ה"יהי רצון" קודם התפלה שנדפס בסדורים מהרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע.

בסיפור הזה מורגש המתח בין שני פניה של התפלה: התפלה כעבודת הלב, הדורשת כוונה וחיבור פנימי, והתפלה כדבר קבוע בעל נוסח וחובה הלכתית.

אך מה בעצם הפתרון אותו מציע רבי אלימלך? אם אורכה של התפלה היווה בעיה, ניתן היה למצוא פתרון אחר – אולי בדומה להלכה המחייבת כוונה רק בפסוק ראשון של 'שמע' ובברכת אבות. מדוע בסופו של דבר הוא אף מוסיף על הנוסח?

אלא שרבי אלימלך, בתפלתו, פותח לנו שער לסוג אחר ועמוק יותר של תפלה: התפלה המתמדת. סוג התפלה הזה הוא תשתית לכל עבודת היום, היסוד עליו מונחים כל עמודי העבודה – גם כאשר בפועל עוסק האדם בתחום שונה מעבודת התפלה המוכרת לנו. נמחיש עוד את הנקודה, אם נתבונן בתפלה שתקנו חז"ל

סיפר רבינו הסבא קדישא ורבי יששכר בער מראדושיץ], שבילדותו, בעת שהיה אצל הרה"ק רשכבה"ג הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זצ"ל ועמד לפני בית הרה"ק עם כמה חסידים מהחבריא קדישא שלו ודיבר עמם, ובתוך כך ראו אנשים גבוהי קומה מאד שהלכו במהירות אל בית מרן הרה"ק מליז'ענסק ובהגיעם אל פתח חדרו כפפו קומתם ונכנסו לתוכו.

והרה"ק סגר הדלת, ופניהם לא ראינו רק אחריהם. חכינו בחוץ עד צאתם כדי להכיר האנשים ההם, אבל מה נשתוממנו מזה שבעת צאתם מחדר הרה"ק שוב לא הספקנו לראות את פניהם, רק אחריהם, ותיכף נעלמו מעינינו. אז הבנו כי לא דבר ריק הוא, והוסכם בינו לשאול את פי מרן הקדוש זי"ע.

הלכו החסידים חוקנים ושאלו למרן הרה"ק זי"ע מזה, והשיב להם הרה"ק בלשון קדשו: כאשר ראיתי שרוב העולם אינם מכוונים בתפלתם כראות, מקומן השגתם ומגודל טרדת הזמן וטרדת וקושי הפרנסה אינם יכולים לכוון דעתם בכל התפלה, עלה על דעתי לתקן נוסחא חדשה וקצרה שיהיה שוה לכל נפש. הרגישו בזה אנשי כנסת הגדולה הקדושים זי"ע,

שאתה ושלך שלו, וכן בדוד הוא אומר: 'כי ממך הכל ומידך נתנו לך'. מאמרה זו ומאחרות מורגש הצורך להקיף את המעשה בתודעה נכונה. כך, לא מדובר בעוד מעשה, עוד כוונה או עוד ברכה ש'גוזלים זמן' ומעכבים את עצם מעשה החסד. יתר על כן, התפלה המתמדת היא דווקא וזו המפעיל ומזרז את כל עשיות האדם הטובות.

תפלה קודם התפלה

כאן אנו חוזרים לתפילת רבי אלימלך, ה"תפלה קודם התפלה". כמו בתורה ובחסד, גם את התפלה השגורה והיומיומית יש ללוות בתפלה: על כך שהלב יפתח ל"עבודה שבלב", ושהתפלה תצלח ותתקבל לפני הקב"ה. ובעצם, גם חז"ל 'הקיפו' את גוף התפלה – את תפלת העמידה – בתפלה על התפלה עצמה. קודם פתיחת התפלה תקנו חז"ל בקשה מה' שיתן בפינו מלות תפלה – "א-דני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך" – ואחר התפלה הוסיפו פסוק בו יש בקשה שהתפלה תקובל ברצון – "יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך הוי' צורי וגואלי". זו בעצם התפלה עליה נאמר "הלואי שיתפלל אדם כל היום כולו", והיא תפלה המהווה תשתית לכל עמודי הקיום ו'מקיפה' אותם לפנייהם ולאחריהם – בהכרה כי ה' הוא המקור לכל הטוב שבחינו, ולכל הטוב שאנו זוכים לעשות, ללמוד, וגם להתפלל. כעת מובן, כיצד משנה התוספת של רבי אלימלך את התפלה הקבועה המאיימת להישחק: היא מחברת את האדם לתפלה שבתשתית נשמתו, ולמקור האמיתי של הרגש והחיבור הפנימי שבתפלה – הלא הוא ה' יתברך בעצמו.

קודם הלימוד:

"ר' נחוניא בן הקנה היה מתפלל בכניסתו לבית המדרש וביציאתו תפלה קצרה. אמרו לו: מה מקום לתפלה זו? אמר להם: בכניסתי אני מתפלל שלא יארע דבר תקלה על ידי וביציאתי אני נותן הודאה על חלקי".

תפלה זו ממחישה כי לתפלה יש מקום (– "מה מקום לתפלה זו") גם בתחומו של לימוד התורה – זו תפלה על עצם הלימוד שיהיה כדבעי, ושלא יבוא על ידו מכשול וצער. בנוסחים נוספים כלולה בתפלה גם בקשה, שהלימוד יביא את האדם למימוש התכלית לשמה נועד – לידי קיום מעשי של הנלמד, לתיקון מדות הלומד, לידיעה מקיפה של התורה, לדבקות בה' ולקרוב הגאולה.

תפלה קודם גמילות חסדים

באופן דומה, מן הסתם, יש להתפלל גם לפני גמילות חסדים – להתפלל שהחסד יגיע למקום הראוי לו, יפעל את פעולתו באופן הרצוי, ולא יגרום ח"ו לפגיעה ונזק למקבל. וכך בכלל, על כל המצוות – והדברים מודגשים במצוות שבין אדם לחברו – יש צורך להתפלל על עצם האפשרות לקיים את המצוה, על כך שתזדמן לאדם המצוה. את העובדה שכמעט ולא מוכרות תפלות שיש לומר לפני גמילות חסדים, אף שבמבט פנימי ברור שיש להתפלל על כך, ניתן להסביר בכך שכשיש לגמול חסד אין זמן להתעכב בהכנות. יש לפעול מיד לרווחת הזולת.

אך התפלה שקודם כל המצוות אינה דווקא תפלה שנאמרת בפה או בלב, אלא תודעה כללית המקיפה את המעשה: הכרה בכך שהוא נעשה מכחו של ה' ולא מכח האדם, "תן לו משלו,

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

חמלה

מה ההבדל בין חמלה ("ובחמלתו הוא גאלם") לרחמים?

מענה:

חמלה היא ממוצע בין אהבה לרחמים, הצנור בין חסד לתפארת – והיינו רחמים שיש בהם גילוי אהבה.

אולי טעיתי...

לאחר כמה שנות נישואין וכמה ילדים שנולדו לנו ובעקבות הרבה מתחים, מריבות וגם נסיונות יעוץ וגישור שכשלו, החלטנו להתגרש. כיום, אני תוהה מאוד האם נהגתי נכון והאם היה עלי להשקיע ולוותר יותר על מנת להציל את הנישואין. דא עקא, שגרשתי השתדכה לאחרונה ועומדת להנשא. קשה לי להתגבר על תחושת ההחמצה ועל המחשבה שמא טעיתי בגדול. אודה לעצת הרב.

מענה:

אולי אפשר היה אפשר להתנהג אחרת ולהציל את הנישואין, אבל כעת, לאחר מעשה, אתה ב"ה חכם יותר ועם רצון טוב לעשות תשובה על העבר ולתקן לגבי העתיד. בכל אופן, יסוד אמונתנו הוא שהכל מתרחש בהשגחה פרטית [גם כאשר מעורבת בחירת האדם] וממילא אם גרושתך כעת הולכת להתחתן עם מישהו אחר אין מה לעשות בנדון,

כנראה שמן השמים התפקיד העיקרי שלכם היה להביא כמה נשמות טהורות לעולם הזה, ועכשיו עליכם לדאוג יחד לחינוך הטוב שלהם, כל אחד ממקומו.

עליך לאחל לה בלב שלם חיים טובים ומאושרים ולזכור שה' יתברך חושב גם עליך ועל העתיד שלך, ועכשיו ש"אין חכם כבעל נסיון", ודאי יזמין לך ה' בקרוב את בת הזוג האמיתית שלך ויחד תקימו בית נאמן בישראל, בית חם ואוהב ומקדין אור גם החוצה. ברכה לבשורות טובות.

שינוי השם

בלידה קראו לי נמרוד. לפני כמה שנים הוספתי שם, אך עדיין קראו לי רק בשם נמרוד. בחצי השנה האחרונה קוראים לי בשם הנוסף בלבד. שאלתי היא, איך לקרוא לי בעליה לתורה (רק בשם הלידה, רק בשם החדש, או בשניהם יחד)?

מענה:

ככלל דעתו של הרבי היא שאין להחליף את השם שנתנו ההורים [וכידוע מהאריז"ל שלהורים יש רוח הקודש בעניין זה]. לכל שם ישנה יכולה להיות משמעות חיובית או להפך וכך גם לשם נמרוד, שיכול לבטא מרידה במוסכמות והנחות העולם הלא טובות. בכל אופן, אם קשה לך עם השם נמרוד אז אפשר שיקראו לך רק בשם החדש. אם לא קשה, אז נכון שיקראו לך בשני השמות.

מטמאת את פטפזרים

יכול ללמד מכך לעבודת ה'! למורנו
הבעל שם טוב הסבר מיוחד במינו
לתופעה.

חזר אל

מות ואנשים שמתים אינם עסק של
ילדים. אצלנו במשפחה אפלו לאזכרה
של דוד חיים הזקן שנערכה בבית
הקברות לא הרשתי להגיע. דוקא מאוד
רציתי לבוא, מאוד אהבתי אותו, אבל
לא. "בשתגדל", אמרו לי. אז איפה
בכל זאת גם אנחנו, הילדים, פוגשים
את המות ואת הטמאה הקשורה בו?
מסתבר שבמצבי רוח מסוימים.

כן, ישנם מצבי רוח עם תכונות זהות
לאלו של המת: חסר תנועה וקיריות.
לדגמה, מבצע הפסח אצלנו בתלמוד
תורה. לפני יומים נכנס המנהל לפתח
והכריז על מבצע למוד הלכות החג,
שבסופו יערה חידון נושא פרסים יקרי
ערך. בשהמנהל אומר את צמד המלים
"יקרי ערך" כלם מבינים למה הפגנה,
ולכן לא פלא שכלם נכנסים לענין בשיא

שלום ילדים!

פזרים כבר מאחורינו והשבת תהיה
רית הפתיחה שלנו להכנות לקראת
חג הפסח! לקריאת 'מפטיר' נקרא
בתורה את פרשת פרה אדמה. האמת
היא שעם סימני הגאולה שזכינו להם
בשבוע האחרון אנחנו כבר יכולים
להתחיל להריח את בית המקדש
מתקרב אלינו! אנו מאמינים שכבר
השנה נזכה בעזרת ה' להקריב את
קרבו הפסח בבית המקדש ולשם כך
עלינו להיות טהורים. כדי שנרענו את
זכוננו כיצד נטהרים נקבעה פרשת
פרה בתאריך זה.

בהכנת הפרה האדמה יש פרט
שמעורר תמיהה, וממנו אנו לומדים
הוראה חשובה בעבודת ה'. הפרה
מטהרת אותנו מהטמאה החמורה
ביותר – טמאת מת. אף על פי כן מי
שעוסק בהכנתה נטמא! מצד אחד היא
"מטהרת את הטמאים", אך מצד שני
היא "מטמאת את הטהורים". מה אני

לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

אָבִי אַבֹּת פֿאַטֶר

יאָזש וַחֲדָלוֹן הֵם "אַבִּי אַבֹּת
הַטִּמְאַה". הֵם עָלִילִים לְהַפִּיל אֶת
הָאָדָם מִכָּל וְכָל. הֶרְבֵּי מְקוֹצֵק הָיָה אוֹמֵר,
שֶׁעֲצָבוֹת אֲמָנָם אֵינָה גְבוּרָה אֲבָל הִיא
הַגּוֹרֵם לַנִּפְיָלָה בְּכָל הָעֲבֻרוֹת הָאַחֲרוֹת.
כְּמוֹ טִמְאַת הַמֵּת, אֲוִירַת הַיָּאוֹשׁ עָלוּלָה
לְהַתְּפֹשֵׁט גַּם בְּסִבִּיבָה שְׂתַּחַח אוֹתָהּ
קוֹרֵת הַגֵּג. מִכִּירִים אֶת אֱלוֹ עִם הַפְּרָצוּף
הַחֲמוּץ שֶׁגוֹרָמִים לְכָלֵם לְהַרְגִּישׁ כֶּף?
מִשּׁוּם כֶּף צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת הַכָּל כִּדִּי
לְצֹאת מֵאֲוִירָה זוֹ. הַכָּל, כּוֹלָל הַדְּבָר
הַשְּׁנוֹא בִּיטֵר — לְהַתְּגָאוֹת.

בְּדֶרֶךְ כָּלֵל אָנוּ שׁוֹלְלִים אֶת הַגִּיּוֹרָה
מִכָּל וְכָל. הִיא מִמֶּשׁ טִמְאַה וְלָכֵן הִיא
מִטִּמְאַת אֶת הַטְּהוֹרִים. וְכִי מִי אֶתָּה
וּמִינִי לָךְ הַכּוֹחוֹת לְהַצְלִיחַ אִם לֹא מֵהָ?
בְּאִיזוֹ זְכוּת אֶתָּה גּוֹנֵב אֶת הַהֲצָגָה? אֶת
הַכְּבוֹד תִּשְׁאִיר לְבַעַל הַכְּבוֹד.

אֲתִי נִכּוֹן דִּפְלִי?

אֲבָל כַּאֲשֶׁר סִפְּנַת הַרְפִּיּוֹן עָלוּלָה
לְהַפִּיל אוֹתָךְ לְרֶשֶׁת הַמִּסְכָּנָת שֶׁל הַיָּאוֹשׁ
עָלֶיךָ לַעֲשׂוֹת הַכָּל כִּדִּי לְהַתְּרוֹמֵם, שְׁחָס
וְחָלִילָה לֹא תִטְבַּע בּוֹ וְתַמּוּת, וְאִזְּדֻקָּא
הַגְּבִהוּת הִיא זֶה שֶׁמִּטְהַרֵּת אוֹתָךְ!

מְתִי נִכּוֹן לִנְהַג בְּדֶרֶךְ זוֹ? הַבַּעַל שֵׁם
טוֹב מוֹרָה לָנוּ, כִּי הַזְּמַן הַנִּכּוֹן לְאַחֲזוֹ
בְּמִדָּה שֶׁל הַגְּבִיבָה הוּא בְּתַחֲלַת הָעֲבוּדָה.
לְדַגְמָה כְּמוֹ בְּתַחֲלַת מִבְּצַע הַלְמוּד
בַּכֶּתֶה. אָנִי יָכוֹל לַחֲשֹׁב שֶׁמִּמִּילָא אֵין
לִי סְכוּי כִּי הַחֲמֵר קָשָׁה וְכַמְעַט שְׁאֵין

הַמְרָץ וְהַהֲתַלְהָבוּת. אֲבָל מָה נִרְאָה לָכֵם
קוֹרָה בְּדֶרֶךְ כָּלֵל אַחֲרֵי שְׁבוּעָה? פִּתְאוֹם
נִשְׁמָעִים צָלִילִים נוֹסְפִים: "אוֹף, כִּמָּה
חֲמֹר...", "אֵין סְכוּי", "מִמִּילָא אָנִי אֵף
פֻּעַם לֹא זוֹכָה", "הִי, שָׁנָה שֶׁעָבְרָה הִיא
יוֹתֵר קָל".

מָה קָרָה? הַהֲתַלְהָבוּת הַרְאֵשׁוֹנִית
מִתְּפֹגְגֶתת וְאִזְּ אָנִי מִבִּין שֶׁבְּעֵצָם בְּשִׁבִּיל
לְהַצְלִיחַ צָרִיךְ לְהִשְׁקִיעַ, וְהַמּוֹן. זֶה נִקְרָא
שֶׁמִּשְׁהוּ מִתְּחִיל לְמוֹת. הַחִיוּת הַגְּדוּלָּה
שֶׁלּוֹתָהּ אֶת הַהֲתַחֲלָה מִתְּחִילָה לְהִיּוֹת
פְּחוֹת מְרֻגָּשֶׁת.

בְּחִסְדוֹת מִסְבֵּר כִּי טִמְאַת הַמּוֹת
הִיא חֲסֹר הַמַּעַשׂ, שְׁאָדָם פְּשוֹט חָדֵל
לְהִיּוֹת פֻּעִיל וּלְהַתְּאַמֵּץ, מִמֶּשׁ כְּמוֹ
הַמֵּת. לְפַעֲמִים חֲסֹר הַמַּעַשׂ מַגִּיעַ סֶתֶם
מִתּוֹךְ עֲצָלוּת. לְפַעֲמִים הַמַּחֲלָה עֲמָקָה
יוֹתֵר, וְזֶה כַּאֲשֶׁר הָאָדָם נִתְּפָס לְיָאוֹשׁ.
זֶהוּ הַשְּׁלָב בּוֹ מִתְּחִילִים עִם הַהִסְבָּרִים
הַמְּפֹלְפָלִים לָמָּה לֹא כִדָּאי לְהַתְּאַמֵּץ,
הִרִי "אֵין שׁוּם סְכוּי לְהַצְלִיחַ". כִּמָּה
שְׁלֹא תִנָּסֶה לְשַׁכְּנֵעַ אֶת הַמִּיאֵשׁ וּלְעוֹדֵד
אֶת רוּחוֹ — אֵין עִם מִי לְדַבֵּר. הוּא
בְּטוֹחַ שְׁאֵין מָה לַעֲשׂוֹת וְזֶהוּ. כַּאֲשֶׁר
הַיָּאוֹשׁ גּוֹבֵר, עָלוּל הָאָדָם כְּבָר לְפָל
יוֹתֵר לְמַטָּה, לְרֶשֶׁתָּהּ שֶׁל הָעֲצָבוּת. וְכֵן,
הוּא מוֹשֵׁךְ אֶת הַשְּׂמִיכָה מֵעַל לְרֹאשׁוֹ,
מִתְּחַפֵּר לְעֵמֶק וְנוֹקֵבֵר תַּחֲתִיָּה... וְהִכִּי
גְרוּעַ: יֵשׁ מִי שֶׁפְּשׁוּט מִפְּסִיק לְקַחַת
לֵלֵב. הוּא מַחֲלִיט לְבָנוֹת לְעֲצָמוֹ חוֹמָה
שֶׁל אֲדִישׁוֹת וּלְהַתְּבַצֵּר בְּתוֹכָהּ. כַּעַת
כְּבָר שׁוּם דְּבָר לֹא אֲכַפֵּת לוֹ...

הגאָאָה עצמה הופכת להיות חלק מתקון
היאוש והחידון! למרות שגאָאָה בדרך
כלל היא זו שמטמאת את הטְהוֹרִים,
כעת היא זו שמטהרת את הטמאים!

רק שלא נשכח. בסופו של דבר,
בסיום המעשה הטוב שעשיתי, עלי
להפטר מאותה הגאָאָה ש'אמצתי', כדי
שלא תחזור ותטמא אותי שוב. עלי
לזכר כי אותו החשק ואותה ההתלהבות
שסיעו בידי לקום ולעשות את המעשה
הנכון והטוב היו מתנת חנם מאת ה'.
בסיום עלי לחזור ולזכר ש"נפשי כעפר
לכל תהיה" – "תן לו משלו, שאתה
ושלך – שלו".

שנוזפה לטהרה ולאכל כבד השנה מן
הפסחים!

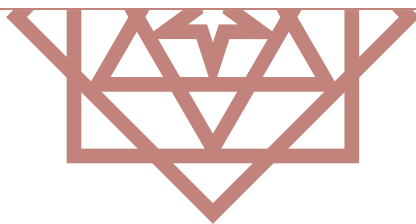
שבת שלום ומברך!

?

לי זמן. אני גם אף פעם לא מצליח
במבצעים, וחיוץ מזה ממילא הפרס
לא הכי שווה. זה בדיוק הזמן להגביה,
לדעת שיש לי את הכחות לקחת על זה
ולהצליח בגדול.

נטמאת את פטפאריס

זהו הלמוד שלנו מסוד פרה אדמה.
פרה היא בהמה גסה, מגשמת, שאני
בהחלט לא מציע לאף אחד להתקרב
אליה בזמן שהיא עצבנית. והצבע
שלה – בכלל... אדם הוא צבע תוסס,
שמבטא חיות ואנרגיה (שמרתם פעם
לב לצבע הפנים של אדם עצבני?).
בקצור, הוא הצבע הכי מתאים לגאָאָה.
את 'חתיכת הגאָאָה' הזו אנו שורפים,
הופכים לאפר דק, והוא זה שישמש
אותנו לטהרת טמא המת. כלומר,

ככה! בשונה מהמשפטים והעדות שבתורה, "חקת התורה" של הפרה האדומה מלמדת ש"חוקה חקקתי, גזרה גזרתי, אין לך רשות להרהר אחרי" – למה? ככה!

אך באמת "חקת התורה" לא מנמיכה את קומתו או חוסמת את מחשבתו של היהודי. אדרבה, הלמדנות היהודית בנויה על שאלת שאלות. כל יהודי טוב, בן ל"עם חכם ונבון", שואל על כל דבר 'מה? מי? למה ומדוע?', חוקר ומעיין, וכך מפתח את השכל לאורך, לרוחב ולעומק. ועם זאת, דווקא אחרי כל השאלות, היהודי מסוגל לקבל את התשובה 'ככה', ובכך לעלות מהתחום המצומצם של ידיעתו והבנתו אל האלקות שלמעלה מטעם ודעת. בלשון הקבלה, כך עולים מהמוחין אל תחום הכתר – **ככה** ראשי תיבות **כתר כל הכתרים**. בגליון שלפנינו העמקה בתורה במגוון נושאים – זוגיות והורות, התקדמות מחיל אל חיל, מפורים אל פסח, ועבודת התפלה. אכן, על כל ההשכלה חופפות, כנקודת מוצא וכתכלית המבוקשת, האמונה וההכרה באין־סופיות של ה'. אזי החכמה־בינה־יודעת רק ממששות וממחישות את נקודת האמונה ומחזקות את ה'ככה!' היהודי העקשני (בו עוסק השיעור האחרון בחוברת).

להצטרפות למפיצי נפלאות:

itiel@pnimi.org.il

85-bit.ly/niflaot

052-4295164 או סקרו:

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון:

079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים